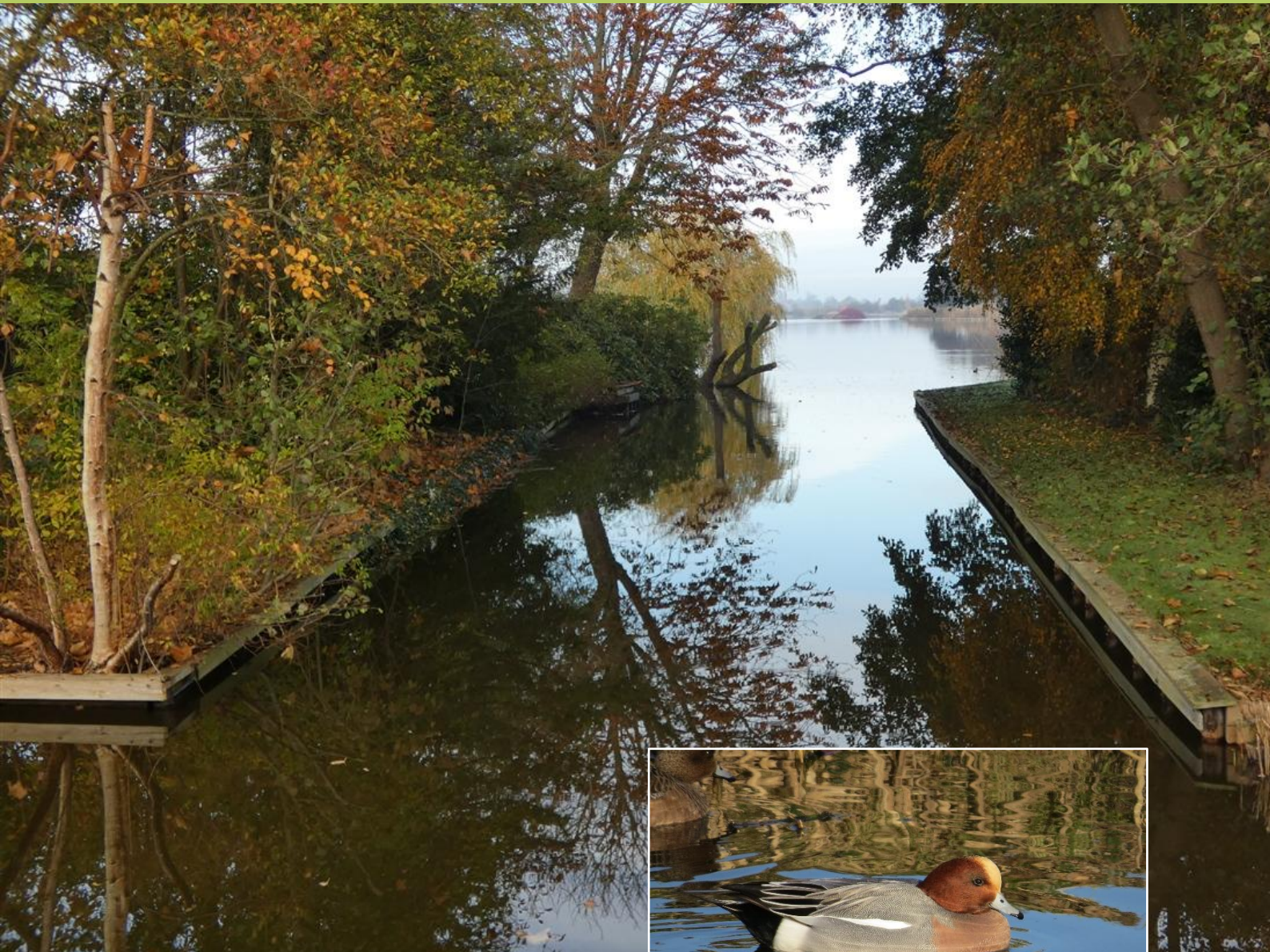

Natuurtoets Bestemmingsplan Plassengebied Reeuwijk

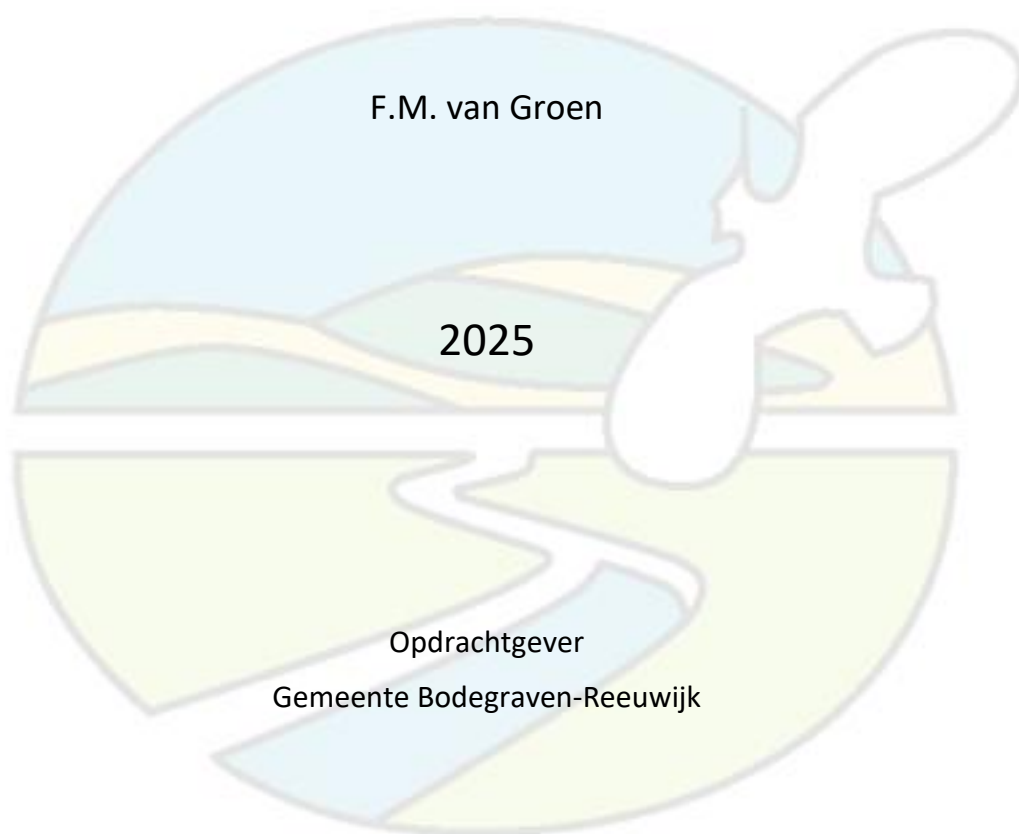
Toetsing in het kader van de natuurwetgeving

Natuurtoets Bestemmingsplan Plassengebied Reeuwijk

Toetsing in het kader van de natuurwetgeving

Van der Goes en Groot

ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-rapport 2025-065

Versie	Datum	Gecontroleerd door
Versie 1	25 november 2025	R. Zimmerman

De onderstaande toetsing is gebaseerd op de plannen zoals aangegeven door de opdrachtgever. Bij wijziging van plannen, werkperioden, of werkwijzen kunnen andere conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de effecten op beschermde waarden van toepassing zijn.

Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot; opdrachtgever vrijwaart Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Van der Goes en Groot

ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Heulweg 28

2288 GN Rijswijk

Hazenkoog 35-A

1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoud

1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding en doel	7
1.2	Het plangebied	9
1.3	Leeswijzer	10
2	Methode	11
2.1	Gebiedsbescherming	11
2.1.1	Natura 2000	11
2.1.2	Natuurnetwerk Nederland	11
3	Aanwezige biotopen	13
4	Projectbeschrijving	14
4.1	Huidige situatie	14
4.2	Plansituatie	14
5	Voortoets Natura 2000	16
5.1	Het Natura 2000-gebied	16
5.1.1	Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	16
5.1.2	Aanwezige biotopen	17
5.1.3	Beschermde waarden in en bij het plangebied	17
5.2	Effecten van het project	19
5.2.1	Aanlegfase	19
5.2.2	Aanwezigheidsfase	20
5.3	Gevoeligheid van de soorten	21
5.3.1	Algemeen	21
5.4	Toetsing	21
5.5	Significantie	21
5.6	Effectbeoordeling	22
5.6.1	Oppervlakteverlies	22
5.6.2	Verontreiniging	23
5.6.3	Verstoring door geluid	23
5.6.4	Trillingen	23
5.6.5	Optische verstoring	24
5.7	Conclusie Voortoets	25
6	Specifieke zorgplicht	26
6.1	Passende preventieve maatregelen	26

7	Toetsing Natuurnetwerk Nederland (NNN)	27
7.1	Algemeen	27
7.2	Toetsing	27
	7.2.1 Storende factoren	29
	7.2.2 Effect op bodem- en watercondities	30
	7.2.3 Oppervlakteverlies	31
7.3	Conclusie	31
8	Samenvatting van de conclusies	32
8.1	Voortoets Natura 2000	32
8.2	Toetsing NNN	32
9	Aanbevolen en geraadpleegde literatuur	33
10	Bijlagen	34

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

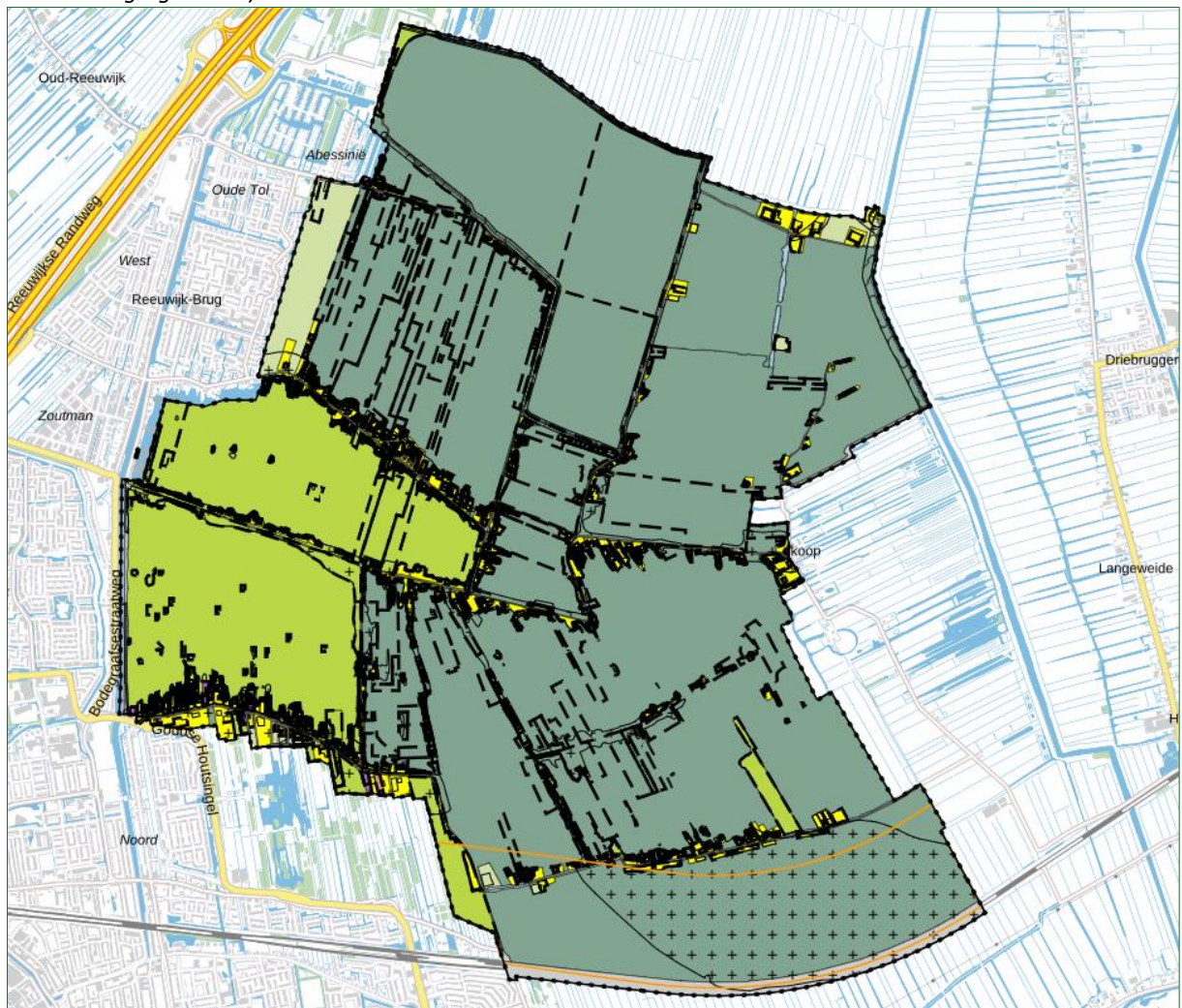
De gemeente Bodegraven-Reeuwijk heeft Ecologisch Onderzoeks- en Adviesbureau Van der Goes en Groot opdracht verleend voor een natuurtoets ten behoeve van de herziening van het bestemmingsplan voor het plassengebied. In **Figuur 1** is de ligging van het bestemmingsplangebied weergegeven.

In het verleden zijn op particuliere percelen in en bij het Natura 2000-gebied en het NNN-gebied bij de Reeuwijkse Plassen recreatieve voorzieningen verschenen. Het gaat om 361 percelen en om zaken als kleine bouwwerken en steigers. Met een nieuw bestemmingsplan kunnen deze kleine recreatieve voorzieningen gelegaliseerd worden.

De gemeente Bodegraven-Reeuwijk heeft aan ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot opdracht gegeven bovengenoemde herziening te toetsen aan de landelijke en provinciale natuurwetgeving (gebiedsbescherming). De soortenbescherming is

Figuur 1

Plankaart (bron www.ruimtelijkeplannen.nl, NL.IMRO.1901.herz2Plassengebied-BP40, geel = bestemming Wonen, helder lichtgroen = bestemming Recreatie, donkergroen = bestemming Natuur en flets lichtgroen = bestemming Agrarisch.)

in een eerdere toetsing al behandeld (HABITUS, 23 OKTOBER 2023). In deze toets wordt daarom alleen de gebiedsbescherming behandeld. Het gaat met name om de eventuele effecten van de herziening van het bestemmingsplan op Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein (voortoets) en het NNN-gebied (NNN-toets).

Sinds 1 januari 2024 valt deze wetgeving onder de Omgevingswet (hierna Ow). De Ow bundelt een groot aantal wetten en regels voor de leefomgeving, waaronder de voormalige Wet Natuurbescherming (Wnb). De Wnb op haar beurt is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet destijds zijn samengevoegd.

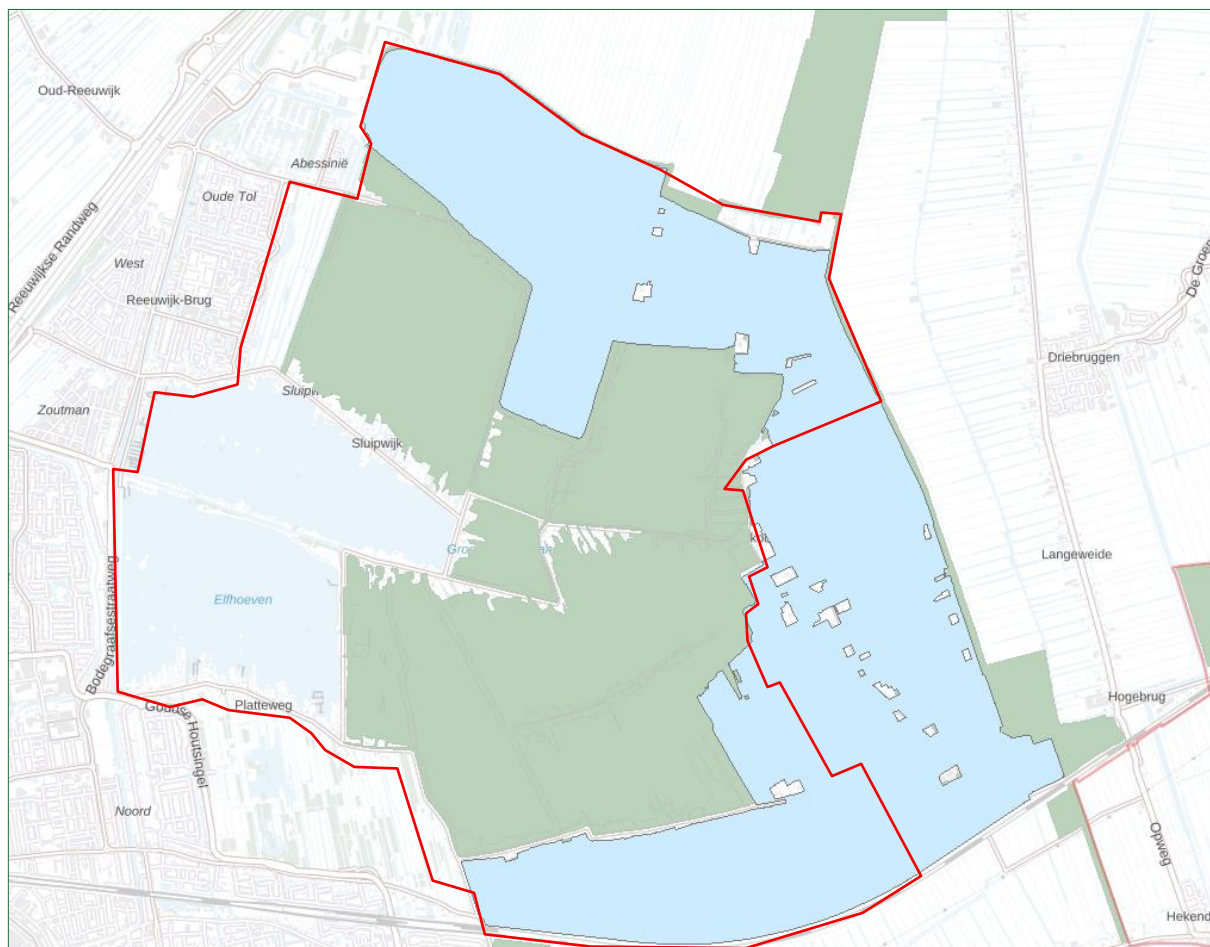
Onder de Ow valt soortenbescherming en ook gebiedsbeschermende wet- en regelgeving. Gebieden kunnen beschermd zijn als Natura 2000-gebied, als onderdeel van het 'Natuurnetwerk Nederland' (NNN, voorheen Ecologische hoofdstructuur, EHS) of als houtopstand (zie Bijlage 1.3). Daarnaast kunnen provincies zogeheten bijzondere provinciale natuurgebieden of bijzondere provinciale landschappen aanwijzen (art. 2.44, lid 5 Ow).

Natura 2000

Het bestemmingsplangebied overlapt gedeeltelijk met Natura 2000-gebied, Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein (zie [Figuur 2](#)).

Figuur 2

Globale ligging van het bestemmingsplangebied (rode lijn) t.o.v. de begrenzing van NNN (groen en blauw) en Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein (blauw).

Gezien de gedeeltelijke overlap van het bestemmingsplangebied met Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein is een toetsing van de gevolgen van dit plan voor dit Natura 2000-gebied zeker aan de orde. De vraag is of er een kans is op significante gevolgen voor Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein. In dat geval is sprake van een Natura 2000-activiteit en is vergunningverlening aan de orde.

Natuurnetwerk Nederland

Het bestemmingsplangebied ligt voor een groot deel binnen de begrenzing van het NNN, inclusief de zogenaamde verbindingszones die verschillende NNN-gebieden kunnen verbinden (zie [Figuur 2](#)). Gezien de gedeeltelijke ligging van het bestemmingsplangebied binnen het NNN is een toetsing van de gevolgen van dit project voor de effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden in het NNN zeker aan de orde.

De bescherming van gebieden als NNN-gebied is een planologische bescherming die alleen geldt voor ingrepen binnen de gebieden. 'Externe werking' op deze gebieden hoeft niet getoetst te worden. Wel dient te worden bekeken of een project valt onder 'een goede ruimtelijke ordening'. De vraag is daarbij of de locatie wel de beste is voor deze bestemming (ook met het oog op natuurwaarden) en of de gevolgen van het project het nabijgelegen NNN-gebied niet in betekenende mate aantasten.

Conclusie

In dit rapport worden daarom de volgende toetsen uitgevoerd:

- ♣ Voortoets Natura 2000.
- ♣ Toetsing NNN.

1.2 Het plangebied

In [Figuur 2](#) is de ligging van het bestemmingsplangebied aangegeven. Op de kaart in [Figuur 2](#) is tevens te zien hoe het bestemmingsplangebied ligt ten opzichte van het NNN (groen en blauw op de kaart) en Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein (blauw).

De 'algemene exclaveringsformule' zoals weergegeven in §3.4 van het Aanwijsbesluit van het Natura 2000-gebied naam bepaalt het volgende:

"Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoor-wegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken."

Voor 'bebouwing', 'erven', 'tuinen' en 'verhardingen' hanteert hetzelfde Aanwijsbesluit de volgende definities:

'Bebouwing betreft één of meer gebouwen of bouwwerken geen gebouwen zijnde. Gebouw: elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, of hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.'

'Erven zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.'

'Tuinen zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen, beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin, die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.'

‘Verhardingen kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooiingen. Wegen betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.’

Aangezien in §3.3. van het Aanwijsbesluit geen bijzondere bepalingen omtrent ‘bebouwing’, ‘erven’, ‘tuinen’ en ‘verhardingen’ worden genoemd, is de algemene tekstuele exclaveringsformule voor het Natura 2000-gebied van toepassing. Volgens deze exclaveringsformule horen de bestaande bebouwing’, ‘erven’, ‘tuinen’ en ‘verhardingen’ ten tijde van de aanwijzing niet tot het Natura 2000-gebied.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt aangegeven hoe de toetsing is uitgevoerd. In hoofdstuk 3 worden de aanwezige biotopen in het plangebied omschreven. In hoofdstuk 4 wordt een beschrijving gegeven van het project dat getoetst moet worden.

De Voortoets Natura 2000 staat beschreven in hoofdstuk 5. Eerst wordt in §5.1 het Natura 2000-gebied beschreven en de daarin beschermde natuurwaarden. Hier wordt tevens het bekende of verwachte vóórkomen van deze waarden nabij of in het plangebied besproken. In §5.2 wordt aangegeven welke storende effecten zouden kunnen optreden bij het uitvoeren van het project, waarna in de volgende paragrafen de gevoeligheid van de relevante natuurwaarden voor de storende factoren wordt onderzocht en in een voortoets de effecten van het project op de relevante natuurwaarden worden beoordeeld.

In hoofdstuk 6 worden voor soorten, waarvoor de specifieke zorgplicht van toepassing is, en die in het plangebied verwacht kunnen worden, enkele passende preventieve maatregelen of herstelmaatregelen beschreven.

In hoofdstuk 7 wordt het project getoetst aan de bepalingen die gelden voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Tenslotte worden in hoofdstuk 8 en 9 de conclusies op een rij gezet en wordt een literatuurlijst gepresenteerd.

In Bijlage 1 wordt aangegeven hoe de wetgeving rond Natura 2000 en NNN-gebieden is ontstaan en wat deze wetgeving precies inhoudt. Tevens komt de bescherming van soorten aan de orde.

2 Methode

2.1 Gebiedsbescherming

Gebieden kunnen beschermd zijn als Natura 2000-gebied, onderdeel van het NNN, als grootschalige houtopstand of als bijzondere provinciaal natuurgebied of bijzondere provinciaal landschap. Voor deze toets Natura 2000 en NNN relevant.

2.1.1 Natura 2000

Middels een voortoets kan worden vastgesteld of, en zo ja, onder welke voorwaarden een nieuwe menselijke activiteit in en rondom een Natura 2000-gebied kan worden toegelaten.

Volgens de Ow is het verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten een project te realiseren dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor, het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

De vergunningplicht is dus beperkt tot die projecten die, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen/projecten, significante gevolgen kunnen hebben voor de relevante natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied. Het begrip 'natuurlijke kenmerken' moet worden gerelateerd aan de instandhoudings-doelstellingen voor het gebied: ze hebben te maken met de ecologische functies.

Wanneer op voorhand in een voortoets op basis van objectieve en navolgbare gegevens met zekerheid significante gevolgen zijn uitgesloten, dan geldt geen vergunningplicht, maar wel een zorgplicht.

Wanneer er wel kans is op een significant negatief effect van het project op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, is een passende beoordeling vereist.

De toetsing is uitgevoerd aan de hand van beschikbare literatuur, meest afkomstig van het ministerie van LNV en uit de rekentool Aeries (habitattypen). De informatie uit de gebiedendatabase werd aangevuld met informatie uit het beheerplan dat leidend is bij het behalen van de gestelde instandhoudingsdoelstellingen.

Tevens werd tijdens het veldbezoek aan het plangebied op 8 november 2025 beoordeeld welke habitattypen aanwezig zijn in het plangebied, wat de kwaliteit hiervan is en zijn luchtfoto's en recente foto's van het plangebied bestudeerd, zie verder hoofdstuk 5.

2.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Bij een ingreep in het NNN wordt getoetst in hoeverre een ingreep de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied aantast en of er sprake kan zijn van een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen de gebieden van het NNN.

De wezenlijke kenmerken en waarden zijn gedefinieerd als de in een gebied aanwezige natuurwaarden en de potentiële natuurwaarden, de daarvoor vereiste bodem- en watercondities en de voor het gebied kenmerkende landschapsstructuur en belevingswaarden.

De natuurwaarden waarop getoetst wordt betreffen de natuurdoelen die in het NNN-gebied worden nagestreefd. Het gaat dan onder meer om de aanwezige beheertypen.

Zuid-Holland

De ruimtelijke bescherming van het NNN in Zuid-Holland is geregeld in de Omgevingsverordening. Verder zijn in deze verordening regels opgenomen die moeten borgen dat het NNN er in areaal, samenhang en kwaliteit niet op achteruit gaat.

Sinds 1 januari 2024 is de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV) van kracht.

Op de website van de provincie Zuid-Holland is gekeken welke beheertypen in en in de omgeving van het plangebied liggen.

3 Aanwezige biotopen

In dit hoofdstuk worden de aanwezige biotopen in het plangebied beschreven. Het plangebied staat weergegeven in [Figuur 3](#). Deze biotopen worden onderverdeeld in verschillende typering: groenstructuren en wateren en oevers.

Groenstructuren

Op de betrokken percelen zijn diverse groenstructuren aanwezig in de vorm van rietland (voornamelijk langs de oevers), gazons en bosschages. Soms is sprake van tuinen die gedeeltelijk verhard zijn en deels begroeid met enkele lage bomen en hagen, struiken en sierheesters.

Wateren en oevers

De oevers zijn deels beschoeid, deels met Riet begroeid of met moerasplanten. Grote delen van de kavels in het plangebied bestaan uit open water.

Als voorbeeld twee kavels waar een ontwikkeling wordt mogelijk gemaakt.

4 Projectbeschrijving

In onderstaande paragrafen wordt een overzicht gegeven van de situatie die getoetst moet worden. De regeling voor onbebouwde percelen is generiek opgenomen in het herziene bestemmingsplan. Het gaat in feite om alle delen land waar niet al bouwmogelijkheden op bestaan. Dat wil dus zeggen alle stukken land die liggen binnen de bestemming recreatie of natuur (respectievelijk helder lichtgroen en donkergroen op de plankaart, zie [Figuur 1](#)). Het plangebied betreft 361 percelen, zie onderstaande figuur.

4.1 Huidige situatie

De in het plangebied aanwezige biotopen staan beschreven in hoofdstuk 3. Binnen de grenzen van het bestemmingsplangebied 'Plassengebied' liggen graslanden, moerasbossen, (lint)bebouwing, recreatieplassen en vele grotere en kleinere eilanden. Het in deze toets beschouwde plangebied betreft 361 kavels binnen de bestemming recreatie of natuur. Er worden drie categorieën onderscheiden:

- ♣ Natuur – Extensieve Recreatie (N-ER), 312 kavels.
- ♣ Natuur – Intensieve Recreatie (N-IR), 1 kavel.
- ♣ Recreatie – Natuurwaarden (N-RW), 48 kavels.

4.2 Plansituatie

De plansituatie staat weergegeven in [Figuur 3](#).

In het nieuwe bestemmingsplan zijn voor onbebouwde percelen binnen de bestemmingen 'Natuur – Extensieve Recreatie' (N-ER), 'Natuur – Intensieve Recreatie' (N-IR) en 'Recreatie – Natuurwaarden' (N-RW) de volgende wijzigingen opgenomen.

- ♣ Een nieuwe bouwmogelijkheid voor kleine bouwwerken (geen gebouwen). Deze bouwwerken worden toegestaan op het land voor dagrecreatie, van maximaal vijf vierkante meter en tot één meter hoog. Voorbeelden van dergelijke bouwwerken zijn een teeltkasje, surfstelling, getimmerde zitbank of picknicktafel.
- ♣ Maximaal vijftien vierkante meter verharding wordt toegestaan.
- ♣ Steigers mogen in de toekomst parallel aan de oeverlijn worden aangelegd met een maximale lengte van twee meter (in plaats van alleen haaks op de oeverlijn zoals in de huidige situatie).

De werking van het nieuwe bestemmingsplan betreft 361 percelen, gelegen binnen het plassengebied van Reeuwijk, en de realisatie van kleine recreatieve voorzieningen aldaar. Voor een deel zijn deze voorzieningen reeds gerealiseerd. Elektra aanleggen is in geen geval voorzien.

Bij deze toets is uitgegaan van een 'worst case' scenario waarin op alle 361 percelen alle hierboven genoemde ontwikkelingen uit het vernieuwde bestemmingsplan tot stand komen.

Het gaat dan om 361 maal de realisatie van een bouwwerk van 5 m² en 1 meter hoog, 361 maal de realisatie van 15 m² verharding en 361 maal het aanbrengen van een steiger van 2 meter parallel aan de oever. Het is nu al mogelijk een steiger te plaatsen, alleen haaks op de oever.

In deze toets gaan we ervan uit dat elk van de nieuwe voorzieningen binnen één dag zijn te realiseren, dat de materialen worden aangevoerd per gemotoriseerd vaartuig en dat gebruik wordt gemaakt van klein gereedschap en handwerk. Worst case zal dus op 361 locaties drie dagen gewerkt worden en zal sprake zijn van zes vaarbewegingen.

Als gevolg van de nieuwe voorzieningen die mogelijk worden gemaakt zal de bezoekfrequentie naar verwachting toenemen. In deze toets gaan we worst case uit van één maal per week een extra bezoek in het hoogseizoen (april – oktober) en éénmaal per vier weken een extra bezoek in het laagseizoen (november - maart), en dat de bezoeken worden afgelegd met een gemotoriseerd vaartuig.

De bouwwerken en de verharding worden op het land aangelegd, waardoor er geen werkzaamheden in het water plaatsvinden. Alleen voor de aanleg van een steiger zullen enkele palen in de waterbodem worden geslagen. Bij uitvoering van het werk kan door Optische verstoring, geluid en trillingen verstoring optreden van relevante natuurwaarden.

Planning

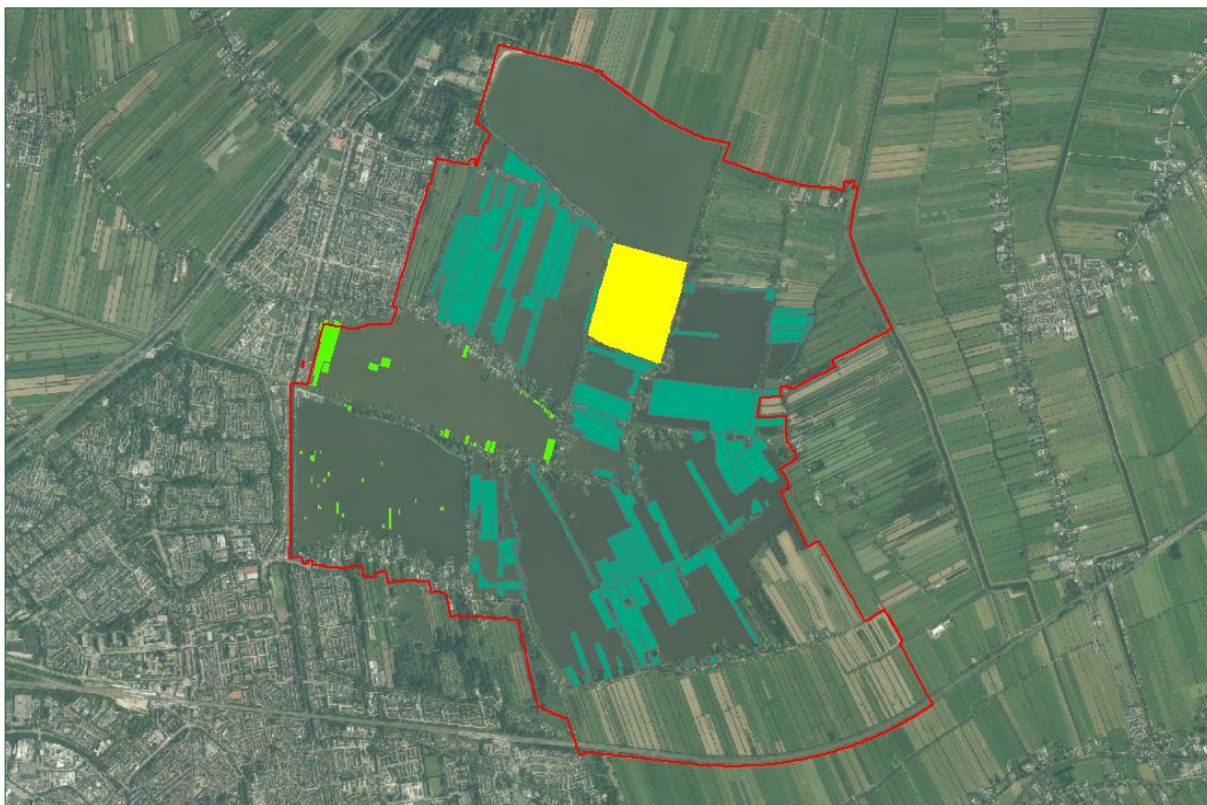
Volgens planning kunnen de werkzaamheden gedurende het gehele jaar plaatsvinden. In deze toets gaan we ervan uit dat alleen overdag gewerkt zal worden, globaal tussen 8.00 en 16.00 uur. De realisatie van een nieuwe voorziening zal per kavel in één dag voltooid zijn. Worst case zal dus op 361 locaties drie dagen gewerkt worden en zal sprake zijn van zes vaarbewegingen.

Materieel

Bij de werkzaamheden wordt alleen gebruik gemaakt van klein materieel door middel van handwerk. Het benodigde materiaal wordt aangevoerd per boot.

Figuur 3

Ligging plangebied binnen de grens van het bestemmingsplangebied (rood omkaderd), geel = N-IR, lichtgroen = N-RW en blauwgroen = N-ER).

5 Voortoets Natura 2000

5.1 Het Natura 2000-gebied

Hieronder worden eerst de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied beschreven (informatie van het Ministerie van LNVN, gebiedendocument en het beheerplan) en wordt een overzicht gegeven van de doelen die gesteld zijn voor dit gebied t.a.v. beschermde waarden waarvoor het is aangemeld. Vervolgens wordt aangegeven waar deze onder de Omgevingswet beschermde waarden te verwachten zijn.

5.1.1 Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein

Het gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein ligt in een nat veenweidegebied in het Groene Hart van Zuid-Holland. In het gebied ligt een ongeveer tien meter dik pakket veen en klei op een zandige ondergrond.

Op hoofdlijnen omvat het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein de plas Broekvelden en Vettenbroek, de Polder Sluipwijk, Polder Oukoop en Negen Viertel, Lang Roggebroek en het noordelijk deel van Polder Stein. Het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein beslaat een oppervlakte van ongeveer 690 ha. Dit is in zijn geheel aangewezen als Vogelrichtlijngebied.

De vegetatie in het noordelijk deel van Polder Stein en een deel van polder Roggebroek bestaat uit voedselrijke graslanden, maar er komen ook bloemrijke graslanden voor met plaatselijk nog kievitsbloemen. Op klei-op-veengronden in de nabijheid van rivieren kwam de kievitsbloem hier vroeger veel voor. Mogelijk is kievitsbloem in de Gouden Eeuw in het gebied geïntroduceerd, door de aanwezigheid van bolletjes in het stadsafval dat destijds als bemesting werd gebruikt.

Polder Oukoop en Negen Viertel en Polder Sluipwijk bestaan uit langgerekte percelen grasland met sloten en enkele petgaten. Broekvelden en Vettenbroek is een diepe plas aan de noordzijde van de Reeuwijkse Plassen. De meeste veenplassen in de omgeving van Gouda werden drooggemaakt vanwege de veiligheid en het economische belang, zo ook Broekvelden en Vettenbroek bij Reeuwijk. In tegenstelling tot het gebied ten westen van Gouda kwam hier geen oude blauwe zeeklei aan de oppervlakte maar veen. Kwel kon hier opborrelen en voor permanente wateroverlast zorgen, met hoge polderlasten als gevolg. In 1970 werd, na een ontzanding, de polder Broekvelden/Vettenbroek weer onder water gezet.

Het richtlijngebied ligt in het Groene Hart van Zuid-Holland in een nat graslandgebied. Op klei-op-veengronden in de nabijheid van rivieren komt hier van oudsher de kievitsbloem voor, een soort die zich sterk wist uit te breiden in de Gouden Eeuw, toen in dit gebied de weinig productieve blauwgraslanden geschikter werden gemaakt als landbouwgrond door bemesting met slootbagger, koemest, compost en huishoudelijk afval. De poldergraslanden rondom Gouda en Reeuwijk zijn sinds die tijd vermaard om de massaal bloeiende kievitsbloemen, die hier 'wilde tulpen' werden genoemd. Polder Stein, in de nabijheid van Reeuwijk, herbergt momenteel het laatste belangrijke restant in West-Nederland van de hier ooit wijd verspreid voorkomende hooilanden met Wilde kievitsbloem. Het open water en de graslanden dienen als foerageer- en rustgebied voor watervogels, met name Kleine zwaan en Smient. Daarnaast van enige betekenis voor Krakeend en Slobeend (Broekvelden/Vettenbroek). Als slaapplek dient vooral de plas Broekvelden/Vettenbroek,

voor de Kleine zwaan tevens Polder Stein, waar ze, vooral in het noordelijk deel, ook overdag te vinden zijn.

Aanwijzing

Op 24 maart 2000 is het gebied definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

Tabel 5-1

Relevante soorten in Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein.

Niet-broedvogels

Soort ?	Status doel ?	Populatie ?	Populatie waarde ?	Instandhoudingsdoelstelling ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgaven ?
A037 - Kleine zwaan	definitief	40	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	C	
A050 - Smient	definitief	7500	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	B1	4.11,W
A051 - Kraakeend	definitief	70	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	
A056 - Slobeend	definitief	50	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	4.16

Instandhoudingsdoelen

De instandhoudingsdoelen betreffen voor de soorten tenminste behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor behoud van de populatie. De instandhoudingsdoelen moeten richting geven aan het uit te voeren natuurbeheer- en beleid.

De situatie ten tijde van het publiceren van het aanwijzingsbesluit is bepalend voor wat onder 'behoud' moet worden verstaan en vanaf welk niveau 'uitbreiding' en 'verbetering' nagestreefd moet worden.

Beheerplan

Het beheerplan van het Natura 2000-gebied is op 17 maart 2020 vastgesteld en heeft een geldingsduur van zes jaar (2020-2025).

Het belangrijkste deel van dit beheerplan beschrijft hoe de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen (zie hierboven) kunnen (moeten) worden gerealiseerd. Het plan betreft de tweede beheerplanperiode. Het geeft een uitgebreid overzicht van de staat van de beschermde habitattypen en -soorten en hoe de doelen daaromtrent kunnen worden verwezenlijkt. Het zal in grote lijnen het beleid voor de komende jaren in het Natura 2000-gebied sturen.

5.1.2 Aanwezige biotopen

Tijdens het veldbezoek op 8 november is een beschrijving gemaakt van de aanwezige biotopen in en bij het plangebied (zie hoofdstuk 3).

5.1.3 Beschermde waarden in en bij het plangebied

Recente gegevens over de aantallen vogels in Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein zijn afkomstig van Sovon (zie Tabel 5-2). Het plangebied is daarnaast op 8 november 2025 bezocht om enerzijds de aanwezige en aangrenzende biotopen te

beschrijven en anderzijds eventuele incidentele waarnemingen te doen van relevante fauna (voor zover waarneembaar). Op basis van de aangetroffen biotopen is per relevante soort een inschatting gemaakt van het mogelijke voorkomen in en bij het plangebied.

Vogels

Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein is aangewezen voor Kleine zwaan, Smient, Krakeend en Slobeend. Het gebiedsdoel, de recent in het gebied aanwezige aantallen van deze soorten en de aantalstrends zijn weergegeven in [Tabel 5-2](#).

Tabel 5-2

Relevante vogelsoorten in Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein met instandhoudingsdoel, (gemiddeld) seizoensgemiddelde (sg) of gemiddeld seizoensmaximum (sm) in de periode 2018 t/m 2023 (bron, Netwerk Ecologische Monitoring, Sovon, provincies & CBS, www.sovon.nl). Indien niet van alle jaren gegevens beschikbaar waren, is het aantal jaar gegeven waarop het gemiddelde is gebaseerd. T= Trend.

Soort	Doel	Gem. 18/19 - 22/23	Start T	T sinds start	T sinds 2011
Kleine Zwaan		0	1980	-	--
Kleine Zwaan	40 (sm)	4 (2)	2009	~	~
Krakeend	70 (sg)	240	1980	+	-
Slobeend	50 (sg)	76	1980	0	~
Smient	7500 (sg)	17222	1980	++	+

Voor Kleine zwaan en Smient heeft het gebied een functie als slaappleats. Voor Krakeend en Slobeend, Smient en Kleine zwaan is het gebied aangewezen als foerageergebied.

Tijdens het veldbezoek op 8 november was een grote groep van naar schatting 30.000 Smienten aanwezig op de plas Broekvelden-Vettenbroek. Tussen de Smienten zwommen ook minimaal 150 Slobeenden en een 100-tal Krakeenden. In Polder Stein waren ook enkele honderden Smienten in het daar aanwezige grasland aanwezig. Verspreid werden nog enkele Krakeenden gezien. Lokaal kunnen zich ook elders in het uitgestrekte plassengebied kleine groepjes Krakeenden, Slobeenden en ook Smienten ophouden.

Kleine zwanen werden niet waargenomen tijdens het veldbezoek. Deze soort neemt in aantal af en overwintert in toenemende mate ten noordoosten van Nederland als gevolg van klimaatverandering. Mogelijk doen toch enkele Kleine zwanen later in het seizoen het gebied aan. Gezien de recent getelde aantallen, maximaal 4 (zie [Tabel 5-2](#)), zullen dat er niet veel zijn.

De landelijke SvI (Staat van Instandhouding) van Krakeend en Slobeend is gunstig, van Smient matig ongunstig en die van Kleine zwaan zeer ongunstig (bron Sovon). In Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein is de SvI voor Krakeend, Slobeend en Smient gunstig. Het gemiddelde voor deze soorten vastgestelde seizoensgemiddelde van de afgelopen vijf jaar ligt ruim boven het Natura 2000-doel. Net als landelijk geldt ook voor dit gebied dat de SvI van Kleine zwaan zeer ongunstig is.

Voor de Kleine zwaan is deelgebied Broekvelden-Vettenbroek en Polder Lang Roggebroek redelijk belangrijk en deelgebied Polder Stein Noord belangrijk. Voor de Smient is deelgebied Broekvelden-Vettenbroek belangrijk en Polder Stein Noord redelijk belangrijk. Voor Krakeend is deelgebied Broekvelden-Vettenbroek belangrijk, Polder Sluipwijk redelijk

Rustende Smienten in de plas Broekvelden-Vettenbroek (links) en foerageergebied voor Smient in Polder Stein Noord (rechts).

belangrijk en Polder Oukoop en Negen Viertel matig belangrijk. Voor Slobeend deelgebied Broekvelden-Vettenbroek belangrijk, Polder Stein Noord redelijk belangrijk en Polder Sluipwijk en Polder Oukoop en Negen Viertel redelijk belangrijk. Alleen deelgebied Broekvelden-Vettenbroek overlapt met het bestemmingsplangebied.

5.2 Effecten van het project

Door het project kunnen verschillende negatieve effecten optreden, ook in het aangrenzende Natura 2000-gebied. Deze mogelijke effecten zijn onder te verdelen in tijdelijke effecten tijdens de aanleg en effecten als gevolg van de aanwezigheid van de gebouwde objecten.

5.2.1 Aanlegfase

Oppervlakteverlies

Als gevolg van de aanwezigheid van bij de werkzaamheden benodigd materieel en de benodigde extra werkbreedte door machinegebruik of vervoer van bouwmaterialen, kan tijdelijk sprake zijn van oppervlakteverlies van leefgebied van relevante soorten.

Verzuring en vermesting

Bij de werkzaamheden zal gebruik worden gemaakt van gemotoriseerd materieel. Dit heeft uitstoot van schadelijke stoffen tot gevolg die een extra verzurend en vermestend effect kunnen hebben op het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein.

Voor de berekening van stikstofuitstoot in de huidige en nieuwe situatie en vooral voor de verspreiding van deze uitgestoten stikstof in de wijde omgeving wordt het model 'Aerius' gebruikt (www.aerius.nl). De berekening kan in een aparte toets worden aangeleverd, de zogenaamde Aerius-toets. Deze storende factor blijft in deze toets verder buiten beschouwing, maar is waarschijnlijk niet relevant omdat het gebied niet is aangewezen voor habitattypen.

Verontreiniging

Als gevolg van de werkzaamheden kan verontreiniging plaats vinden wanneer bij de aanleg van de te bouwen objecten schadelijke stoffen vrij komen.

Hinder door geluid en trillingen

Bouwactiviteiten zorgen voor productie van geluid en trillingen met als mogelijk gevolg hinder in het Natura 2000-gebied.

Mechanische effecten

Afhankelijk van de werkbreedte kunnen door berijding met voertuigen en het plaatsen van materiaal mechanische effecten optreden in het Natura 2000-gebied. Deze effecten worden besproken onder oppervlakteverlies.

Optische verstoring

Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in de natuurlijke omgeving.

Tijdens de werkzaamheden is veelvuldig sprake van de aanwezigheid van mensen in het terrein en daar niet van nature thuishorende voorwerpen. Dit kan een verstorend effect hebben op relevante typen en soorten in Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein.

5.2.2 Aanwezigheidsfase

Verzuring en vermesting

Dit betreft stikstof en valt onder Aerius, zie ook §5.2.1

Verontreiniging

Als gevolg van het toenemende aantal bezoekers aan het gebied vindt in toenemende mate verontreiniging (onder andere door zwerfafval) plaats.

Optische verstoring

Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in de natuurlijke omgeving.

De bezoekfrequentie kan na de werkzaamheden toenemen als gevolg van de grotere aantrekkelijkheid van het plangebied door de nieuw gebouwde objecten. Dit kan een verstorend effect hebben op relevante soorten in het Natura 2000-gebied.

5.3 Gevoeligheid van de soorten

5.3.1 Algemeen

De gevoeligheid van een soort voor een storende factor bepaalt of er negatieve gevolgen kunnen zijn voor die soort. In Tabel 5-3 is voor de relevante soorten de gevoeligheid aangegeven voor de storende factoren. Hierbij is gekeken wat de mogelijke effecten van het project, zoals beschreven in §5.2, voor gevolgen kunnen hebben voor de relevante natuurwaarden, op basis van de literatuur (de voormalige effectenindicator van het Ministerie van LNV) en expert-judgement.

Tabel 5-3

Gevoeligheid van de relevante soorten in Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein voor de verschillende storende factoren. Zie tekst. ng = niet gevoelig, G = gevoelig, ZG = zeer gevoelig, nvt = niet van toepassing, = niet voldoende informatie om hierover een uitspraak te doen.

soorten	Storende factoren				
	Oppervlakteverlies	Verontreiniging	Geluid	Trillingen	Optische verstoring
Niet-broedvogels					
Kleine zwaan	G	G	ng	nvt	G
Smient	G	G	ng	ng	G
Krakeend	G	G	ng	ng	G
Slobeend	G	G	ng	ng	G

Voor de soorten die gevoelig zijn voor een of meer factoren zouden er dus mogelijk negatieve gevolgen kunnen zijn van het project.

5.4 Toetsing

Hieronder wordt eerst een globale toets uitgevoerd en aldus nagegaan of een vergunning nodig is op grond van de Ow. Dit gebeurt aan de hand van de hoofdvraag in Bijlage 1.6.3, of er een kans is op een significant verstrend effect.

5.5 Significantie

In het kader van deze toetsing is uitgegaan van de door het Steunpunt Natura 2000 in mei 2010 gepubliceerde 'Leidraad bepaling significantie'.

Er is sprake van een significant effect als er als gevolg van het project effecten zijn waardoor de instandhoudingsdoelstellingen op de lange termijn niet gerealiseerd kunnen worden. Onder effecten worden verstaan verslechtering van habitats en kwaliteit leefgebied van soorten en verstoring van soorten.

Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort dan wel de kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, kan sprake zijn van significante gevolgen.

Deze bepalingen kunnen anders liggen indien de afname minder dan de minimum-oppervlakte van het habitatype (1 are) is (er is dan per definitie geen sprake van een meetbare afname) of wanneer het effect opgevangen kan worden in de natuurlijke fluctuaties, door de veerkracht van het gebied.

Verslechtering van habitattypen en het leefgebied van soorten treedt op wanneer in een bepaald gebied de door dit habitatype of leefgebied van soorten ingenomen oppervlakte afneemt of wanneer de kwaliteit afneemt. Het gaat dan om de specifieke structuur, functies en staat van instandhouding van typische soorten. Daarmee is nog niet gezegd dat elke verslechtering leidt tot een significant effect.

Een significant effect op soorten kan optreden wanneer door het verstoring effect (of door het cumulatieve effect van dit en andere projecten) de instandhoudingsdoelstelling van een bepaalde populatie niet kan worden behaald.

Van meetbare sterfte veroorzaakt door een project ten opzichte van natuurlijke sterfte is pas sprake indien de extra sterfte meer dan 1% van de natuurlijke jaarlijkse sterfte is. Strikt tijdelijke effecten zijn doorgaans niet significant.

5.6 Effectbeoordeling

In onderstaande paragrafen wordt per storende factor beschreven wat de gevolgen zijn voor de gevoelige of zeer gevoelige soorten en typen (zie [Tabel 5-3](#)).

Het enige deel van het Natura 2000-gebied dat overlapt met het plangebied betreft het zuidelijke deel van de plas Broekvelden-Vettenbroek. Dit betreft een belangrijk rustgebied voor watervogels. Voor de ontwikkelingen in het overige deel van het plangebied kan alleen sprake zijn van externe werking op het Natura 2000-gebied.

Daar waar effecten worden beschreven, worden de gevolgen alleen beschreven voor die soorten die inderdaad op enige manier daarvan gevolgen zouden kunnen ondervinden (vgl. [Tabel 5-3](#)). De niet genoemde soorten zijn wel degelijk meegenomen in de beoordeling of de effecten gevolgen daarvoor zouden kunnen hebben.

5.6.1 Oppervlakteverlies

Alle soorten zijn gevoelig voor oppervlakteverlies van leefgebied. In dit geval gaat het om de realisatie en het gebruik van kleinschalige voorzieningen op land op 361 kavels waarvan er slechts één in het Natura 2000-gebied ligt. Het gaat hierbij om kavels waar al enig recreatief gebruik plaats vindt. Het betreft geen geschikt foerageerhabitat of rustlocatie voor Kleine zwaan, Slobeend en Smient. Een enkele Krakeend kan foerageren op een gazon op de bewuste kavels. Bij verharding van een dergelijke locatie kan marginaal wat foerageergebied van deze soort verloren gaan, slechts op één locatie in het Natura 2000-gebied.

De aanleg en aanwezigheid van de nieuwe voorzieningen zal in geen geval leiden tot een significant oppervlakteverlies van foerageer- of rustgebied van de relevante soorten.

Conclusie

Gezien de aard en omvang van de aan te leggen en te gebruiken voorzieningen kan geen sprake zijn van significant oppervlakteverlies voor de relevante soorten waarvoor Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein is aangewezen.

5.6.2 Verontreiniging

Alle relevante soorten zijn gevoelig voor deze factor. In theorie kan verontreiniging optreden door uitstoot van schadelijke stoffen tijdens de werkzaamheden. Het gaat in dit geval om de aanleg van kleinschalige bouwwerken (maximaal vijf vierkante meter en tot één meter hoog), maximaal vijftien vierkante meter verharding en de aanleg van steigers parallel aan de oeverlijn.

Bij dit soort werkzaamheden komen over het algemeen geen schadelijke stoffen vrij. Bovendien is de verwachting dat er netjes gewerkt zal worden op de bewuste kavels aangezien ze bij de eigenaren van de kavels in gebruik zijn als recreatiegebied. Er zal dan ook geen noemenswaardige verontreiniging van het gebied optreden. Daarbij komt dat slechts één kavel ligt in het Natura 2000-gebied en de andere kavels van het Natura 2000-gebied zijn afgescheiden door dijken met daarop wegen en paden en opgaande begroeiing.

Ook ligt het niet in de lijn der verwachting dat vanwege toegenomen gebruik van de kavels door recreanten als gevolg van de aangebrachte voorzieningen extra verontreiniging zal plaats vinden. De gebruikers van de voorzieningen zullen over het algemeen niet hun eigen recreatieve omgeving willen vervuilen.

Conclusie

Het is uitgesloten dat de mogelijk gemaakte ontwikkelingen kunnen leiden tot significante negatieve gevolgen voor het Natura 200-gebied door verontreiniging.

5.6.3 Verstoring door geluid

Het extra gebruik van boten en de bouwwerkzaamheden kunnen leiden tot extra geluid in en bij het Natura 2000-gebied. Gezien de kleinschaligheid van de werkzaamheden, het feit dat vrijwel alle kavels op één na waar ontwikkelingen mogelijk gemaakt worden buiten het Natura 2000-gebied liggen en de aanwezigheid van dempende opgaande elementen tussen de locaties waar gewerkt gaat worden en het Natura 2000-gebied is het duidelijk dat geen sprake kan zijn van een significant negatief effect, temeer daar de relevante vogels niet gevoelig zijn voor deze factor.

Conclusie

Het is duidelijk dat er door de aard van de activiteiten en de beschermde waarden geen negatieve gevolgen kunnen zijn voor het Natura 2000-gebied door geluid.

5.6.4 Trillingen

In dit geval gaat het om trillingen van beperkte intensiteit die kunnen ontstaan bij de werkzaamheden ten behoeve van de nieuwe infrastructuur. Van de 361e kavels waar een ontwikkeling kan plaats vinden ligt er slechts één in het Natura 2000-gebied. Door de aanwezigheid van opgaande begroeiing en wegen tussen het Natura 2000-gebied en de kavels kunnen trillingen die ontstaan tijdens de werkzaamheden in vrijwel alle gevallen niet doordringen in het Natura 2000-gebied.

Geen van de relevante vogels is echter gevoelig voor trillingen. Daarom is het uitgesloten dat er enig negatief effect zal optreden door trillingen op de relevante natuurwaarden van het Natura 2000-gebied.

Conclusie

Door trillingen kunnen er geen negatieve gevolgen zijn voor het Natura 2000-gebied.

5.6.5 Optische verstoring

Alle relevante vogels zijn gevoelig voor optische verstoring. Hieronder valt ook waterrecreatie die hier beperkt blijft tot varende boten. Ook de aanwezigheid van mensen tijdens de werkzaamheden en de gebouwde objecten in de aanwezigheidsfase kan leiden tot optische verstoring. Voor de relevante soorten is met name de aanwezigheid van bewegende boten van belang. Bij verstoring van groepen vogels die op een plas foerageren en/of rusten door een varende boot is de eerste verstoring op een dag het meest ingrijpend. De vogels vliegen op of zwemmen weg en gaan verder van de verstoringbron vandaan zitten. Toenemende verstoringdruk leidt dan hooguit tot het permanent op grotere afstand blijven van de vogels of, als de verstoringbron een voor de vogels niet werkelijk bedreigende bron betreft, tot gewenning (KRIJGSVELD *ET AL.*, 2022).

De verstoringgevoeligheid van Kleine zwaan en Slobeend is groot. De vluchtafstand bedraagt 250-500 meter. Voor Krakeend en Smient is de verstoringgevoeligheid middelgroot en bedraagt de vluchtafstand 100-250 meter (KRIJGSVELD *ET AL.*, 2022).

Tijdens het veldbezoek waren op het noordelijk deel van de plas Broekvelden-Vettenbroek aanzienlijk meer watervogels aanwezig dan in het duidelijk deel, mogelijk als gevolg van de aanwezigheid van mensen op de wegen die grenzen aan het zuidelijk deel. Ook is er een kijkpunt in het zuiden van de plas. Mensen die daar verblijven kunnen de aanwezige vogels enigszins verstoren.

Gezien de kleinschaligheid en korte duur van de werkzaamheden buiten het Natura 2000-gebied, de afschermded werking van opgaande begroeiing en wegen tussen het Natura-gebied en de delen van het plangebied die buiten het Natura 2000-gebied liggen is het uitgesloten dat relevante watervogels in het Natura 2000-gebied verstoord worden. Anders ligt dat voor het zuidelijk deel van de plas Broekvelden-Vettenbroek waar het bestemmingsplan één ontwikkeling mogelijk zal maken. Dit kavel is eigendom van de gemeente en er is vooralsnog geen ontwikkeling voorzien. Indien er in de toekomst toch van

Grote groep Smienten op het noordelijk deel van de plas Broekvelden-Vettenbroek (links) en het vogelkijkpunt in het zuidelijk deel van de plas (rechts).

de mogelijkheid gebruik wordt gemaakt die in het nieuwe bestemmingsplan geboden zal worden gaat het waarschijnlijk om het meest zuidoostelijke deel van het kavel van 41 ha.

De relevante vogels verblijven met name in het laagseizoen (november-maart) in groepen op de plas Broekvelden-Vettenbroek. Worst case zal op drie dagen gewerkt worden in het laagseizoen op het bewuste kavel in de plas, en dat zal leiden tot zes bootbewegingen. De aangebrachte voorziening zal naar verwachting leiden tot tweemaal vijf extra vaarbewegingen in de periode november-maart, zie §4.2. De mogelijk gemaakte ontwikkeling zal daarom worst case tot gevolg hebben dat op 8 dagen in de periode november-maart watervogels op de plas Broekvelden-Vettenbroek verstoord worden. Op die dagen zullen de watervogels (tijdelijk) moeten uitwijken naar een meer noordelijk gelegen deel van de plas die ook deel uitmaakt van het Natura 2000-gebied. Dit kan enigszins ten koste gaan van de conditie van de vogels, maar zal niet leiden tot verhoogde sterfte.

Het zal daarbij met name gaan om Smienten, Slobeenden en Krakeenden. Kleine zwanen zullen naar verwachting niet tot vrijwel niet verblijven op de plas. Voor alle drie de eendensoorten is de Svl in Natura -gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein gunstig, zie §5.1.3. De voorziene verstoring zal daarom geen significant negatieve gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied.

Conclusie

Worst case zullen door optische verstoring op 8 dagen in de periode november-maart Smienten, Slobeenden en Krakeenden vanuit het zuidelijk deel van de plas Broekvelden-Vettenbroek moeten uitwijken naar andere delen van het Natura 2000-gebied. Dit is beoordeeld als een niet significant negatief effect van de ontwikkeling die mogelijk wordt gemaakt door het nieuwe bestemmingsplan.

5.7 Conclusie Voortoets

Door oppervlakteverlies, verontreiniging, geluid en trillingen worden geen belangrijke negatieve effecten voorzien op de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein is aangewezen.

Voor de factor Optische verstoring wordt een beperkt, niet significant, negatief effect verwacht op enkele relevante waarden van het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein.

6 Specifieke zorgplicht

Voor alle in het wild levende soorten en hun leefomgeving geldt de *algemene zorgplicht* (zie Bijlage 1.1.1). Voor soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn en vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, nationaal beschermde soorten en voor soorten die opgenomen zijn op de Rode lijsten, geldt de *specifieke zorgplicht*. Ook natuurlijke habitats of belangrijke leefgebieden van deze soorten vallen onder de specifieke zorgplicht (zie Bijlage 1.1.1).

Met behulp van passende preventieve maatregelen of passende herstelmaatregelen in het plangebied kunnen negatieve gevolgen voor deze soorten worden voorkomen, beperkt of ongedaan gemaakt. De te nemen maatregelen worden besproken in relatie tot de werkzaamheden (zie §4.2). Ook worden maatregelen ter bevordering van in het wild levende soorten en hun leefomgeving geadviseerd.

In de Ow is een specifieke zorgplicht opgenomen voor Natura 2000-gebieden en bijzondere nationaal natuurgebieden (art. 11.6 Bal), zie ook Bijlage 1.3.

In het plangebied zijn biotopen aanwezig waar mogelijk soorten waarvoor de specifieke zorgplicht geldt voorkomen, namelijk groenstructuren en wateren en oevers.

6.1 Passende preventieve maatregelen

Teneinde de specifieke zorgplicht na te leven kan men voorafgaand en tijdens aan de werkzaamheden met betrekking tot de aanwezige biotopen (zie hoofdstuk 2.1) de volgende preventieve maatregelen nemen:

- ♣ Alle aanwezige vegetatie of bodemmateriaal kan gefaseerd verwijderd worden. Dit geeft bodembewonende dieren de kans om het plangebied te ontvluchten en een alternatief leefgebied te benutten in de (directe) omgeving.
- ♣ Ontzie groenvoorzieningen zoveel mogelijk tijdens de werkzaamheden en het (tijdelijk) opslaan van machines en materialen. Gebruik zo klein mogelijke werkbreedtes en probeer dezelfde bouwwegen voor zowel aanvoer als afvoer te gebruiken.
- ♣ Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden kan richting te behouden leefgebied van fauna gewerkt worden zodat dieren niet ingesloten raken en een grotere kans hebben het werkgebied te ontvluchten. Voor grondgebonden zoogdieren kan de vegetatie eerst 10 centimeter worden afgemaaid en een nacht laten rusten voor het volledig verwijderd wordt.
- ♣ Het verwijderen van groenvoorzieningen kan zoveel mogelijk beperkt worden of na de werkzaamheden kan de vegetatie op vergelijkbare wijze met dezelfde soorten aangeplant worden, op dezelfde locaties als waar groenvoorzieningen verwijderd wordt. Houd bij werkzaamheden rondom groenvoorzieningen een zo smal mogelijke werkbreedte aan.
- ♣ Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden kan zodanig gewerkt worden dat de meest gevoelige periodes van te verwachten soorten (vooral voortplantings- en winterrustperiode) vermeden worden.
- ♣ Bij de werkzaamheden moet voorkomen worden dat 's nachts met sterke bouwverlichting wordt gewerkt.

7 Toetsing Natuurnetwerk Nederland (NNN)

7.1 Algemeen

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen EHS (Ecologische Hoofdstructuur) is een samenhangend netwerk van (inter-)nationaal belangrijke, duurzaam te behouden ecosystemen. Dit netwerk vormt de basis voor de Nederlandse bijdrage aan het behoud van de mondiale biodiversiteit. De EHS is geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan van het toenmalige ministerie van LNV (1990).

In 2014 is de term Natuurnetwerk Nederland (NNN) geïntroduceerd om de term 'Ecologische Hoofdstructuur' (EHS) te vervangen. In navolging van het Rijk hanteert ook de provincie Zuid-Holland de term NNN. Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland. Tot die tijd was de Rijksoverheid hiervoor verantwoordelijk.

Het NNN is planologisch beschermd. Dit betekent dat ingrepen in het NNN alleen zijn toegestaan als ze geen negatieve effecten hebben, of als negatieve effecten kunnen worden tegengegaan door het nemen van mitigerende maatregelen. Heeft een ingreep wel een significant negatief effect op de 'wezenlijke kenmerken en waarden' van een NNN-gebied, dan geldt het 'nee, tenzij regime'. Een project kan dan alleen doorgaan als er geen reële alternatieven zijn en als sprake is van een groot openbaar belang. Als een ingreep wordt toegestaan moet de initiatiefnemer de (potentiële) natuurwaarden die verloren gaan, op eigen kosten compenseren.

Voor gronden die grenzen aan het NNN, maar daar zelf buiten liggen, gelden geen beperkingen. Het NNN heeft, in tegenstelling tot Natura2000-gebieden, geen 'externe werking' die een toets van gebruik aangrenzend aan het natuurgebied verplicht stelt. Alle Natura 2000-gebieden liggen overigens ook vrijwel geheel binnen het NNN.

Sinds de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 kan het 'nee, tenzij regime' vervangen worden door een 'ja, mits regime', afhankelijk van de regels in de provinciale Omgevingsverordeningen. In dat geval kan, bij een significante aantasting, een ingreep alleen doorgaan wanneer sprake is van compensatie.

7.2 Toetsing

Het begrip 'wezenlijke kenmerken en waarden' is direct gekoppeld aan de planologische bescherming van het NNN-gebied. Bij een ingreep in het NNN wordt getoetst in hoeverre een ingreep de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied aantast.

De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN zijn vastgesteld in de Omgevingsverordening middels een natuurbeheerplan (conform artikel 7.7 Bkl.). Hierin zijn de bestaande natuurwaarden en het ambitieniveau aangegeven middels natuurbeheertypen.

Het bestemmingsplangebied valt voor een groot deel binnen het NNN en betreft voornamelijk de beheertypen N04.02 Zoete plas, N05.03 Veenmoeras, N10.02 Vochtig hooiland, N12.02 Kruiden- en faunarijck grasland, N13.01 Vochtig weidevogelgrasland, N14.02 Hoog en laagveenbos en N17.06 Vochtig en hellinghakhout (zie [Figuur 5](#), bron provincie Zuid-Holland).

Een meer precieze ligging van de beheertypen ten opzichte van de 361 kavels waar volgens het nieuwe bestemmingsplan een ontwikkeling mogelijk gemaakt wordt is gegeven in [Figuur 6](#). Van de 361 kavels overlappen er 247 met één of meer beheertypen. In [Tabel 7-1](#) is het aantal kavels gegeven waarmee elk beheertype overlapt.

De natuurwaarden waarop getoetst zal worden betreffen de natuurdoelen die in het NNN-gebied worden nagestreefd. Het gaat in dit geval om bovengenoemde beheertypen. In onderstaande toets wordt onderzocht welke effecten in het NNN-gebied kunnen optreden door de ontwikkelingen die door het nieuwe bestemmingsplan mogelijk gemaakt worden.

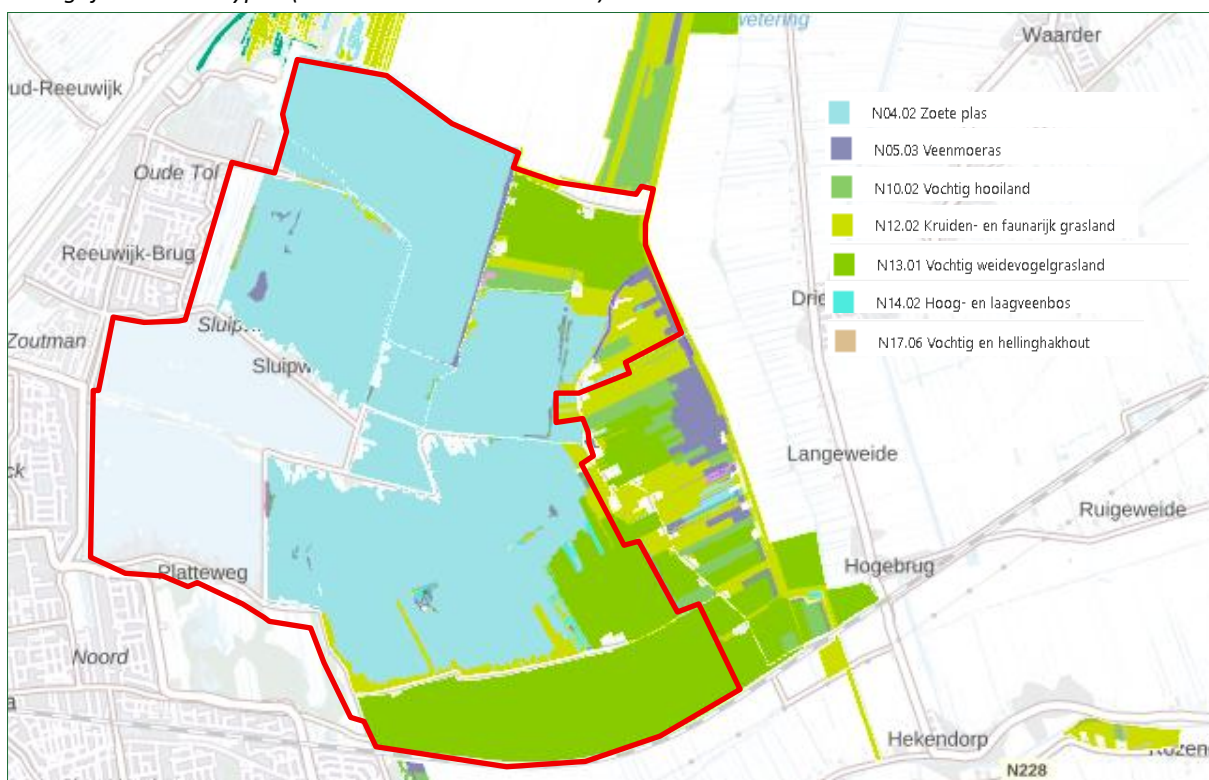
Tabel 7-1

Aantal kavels dat overlapt met relevante beheertypen in het bestemmingsplangebied.

Beheertype	aantal kavels	Beheertype	aantal kavels
N04.02 Zoete plas	192	N12.02 Kruiden- en faunarijck grasland	8
N05.02 Gemaaid rietland	16	N12.06 Ruigteveld	0
N05.03 Veenmoeras	37	N13.01 Vochtig weidevogelgrasland	0
N06.01 Veenmosrietland en moerasheide	2	N14.02 Hoog en laagveenbos	4
N10.01 Nat schraalland	0	N17.05 Wilgengriend	1
N10.02 Vochtig hooiland	18	N17.06 Vochtig en hellinghakhout	11

Figuur 4

Globale ligging van het bestemmingsplangebied (rode lijn) t.o.v. de begrenzing van het NNN met daarbij de belangrijkste beheertypen (bron Provincie Zuid-Holland).

Het NNN overlapt nergens met de 48 kavels die vallen in de categorie Recreatie – Natuurwaarden (N-RW).

Voor drie beheertypen geldt dat geen enkel kavel overlapt waar volgens het nieuwe bestemmingsplan een ontwikkeling mogelijk wordt gemaakt. Voor beheertype Zoete plas geldt dat de meeste kavels overlappen. Het gaat hier echter om water en de ontwikkelingen die volgens het nieuwe bestemmingsplan worden mogelijk gemaakt betreffen land. In 97 gevallen wordt een ontwikkeling mogelijk gemaakt op land waar ook een NNN-beheertype ligt.

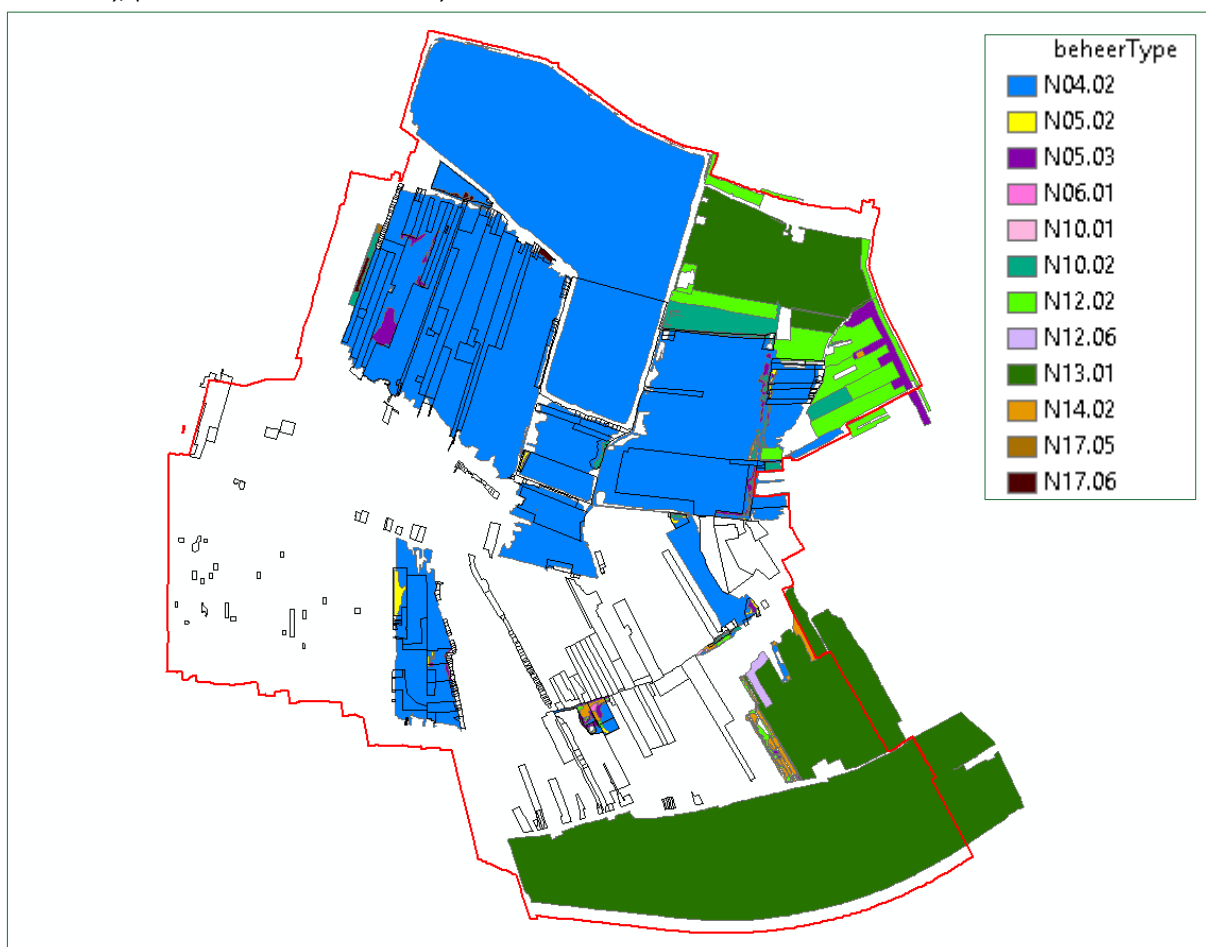
In 37 gevallen gaat het om N05.03 Veenmoeras, in 18 gevallen om N10.02 Vochtig en hooiland, in 16 gevallen om N05.02 Gemaaid rietland en in 11 gevallen om N17.06 Vochtig en hellinghakhout. Voor de overige vier beheertypen gaat het om minder dan 10 kavels.

7.2.1 Storende factoren

De ontwikkelingen die door het nieuwe bestemmingsplan mogelijk gemaakt worden kunnen leiden tot verstoringen; oppervlakteverlies, geluid, licht, trillingen en optische verstoring. Ook kan door extra golfslag als gevolg van toegenomen vaarbewegingen in theorie erosie van land met relevante beheertypen optreden. Het aantal extra vaarbewegingen is echter beperkt, veelal wordt gebruik gemaakt van kleine en langzaam varende boten en veel kavels zijn bovendien vanaf de omliggende wegen bereikbaar.

Figuur 5

Ligging beheertypen in bestemmingsplangebied (rood omkaderd) ten opzichte van het plangebied (zwart omkaderd), (bron Provincie Zuid-Holland).

Voor de relevante beheertypen zou kunnen gelden dat sprake kan zijn van oppervlakteverlies door de ontwikkelingen die mogelijk gemaakt worden in het nieuwe bestemmingsplan.

In de voortoets is aangetoond dat de populaties van de relevante vogelsoorten geen significant negatief effect zullen ondervinden van het nieuwe bestemmingsplan (zie §5.7).

7.2.2 Effect op bodem- en watercondities

Aangezien de door het nieuwe bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen vrijwel alleen kunnen plaats vinden op land worden geen negatieve effecten voorzien op watercondities. De mogelijk te plaatsen steigers zijn maximaal twee meter lang parallel aan de oever. Naar verwachting zal hier in maar weinig gevallen gebruik van worden gemaakt aangezien bestaande steigers die haaks op de oever staan in de huidige situatie veelal langer zijn. Het eventueel plaatsen van parallel aan de oever lopende steigers zal de watercondities bovendien niet aantasten. Het gaat immers slechts om het slaan van een enkele paal ter fundering van de steigers.

De mogelijk gemaakte ontwikkelingen op land zullen daar in beperkte mate de bodemcondities beïnvloeden. Worst case is in 97 gevallen sprake van mogelijk overlap met relevante beheertypen. Verharding van een gering oppervlak per kavel (maximaal 20 m²) zal de opname van regenwater door de bodem enigszins beperken.

Veel kavels zijn vanaf de omliggende wegen middels bruggen bereikbaar.

7.2.3 Oppervlakteverlies

Verharding van worst case 20 m² per kavel op worst case 97 kavels kan leiden tot verlies van maximaal 1940 m² van relevante beheertypen. In werkelijkheid zal het om een kleiner oppervlak gaan omdat het onwaarschijnlijk is dat de ontwikkelingen zullen plaats vinden in bos (de beheertypen N17.06 Vochtig en hellinghakhout (11x), N14.02 Hoog en laagveenbos (4x) en N17.05 Wilgengriend (1x)). Ook zal de mogelijk gemaakte ontwikkeling niet altijd plaatsvinden. Voor deze toets gaan we daarom uit van een maximaal oppervlakteverlies van hooguit 1640 m² aan relevante beheertypen.

Voor de mogelijke aanleg van een steiger van twee meter lang parallel aan de oever wordt geen oppervlakteverlies van beheertypen voorzien, en zeker niet op land.

7.3 Conclusie

De ontwikkelingen die door het nieuwe bestemmingsplan mogelijk gemaakt worden zullen worst case leiden tot 0,16 ha oppervlakteverlies aan relevante beheertypen en daarmee tot een geringe aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN-gebied.

8 Samenvatting van de conclusies

In deze natuurtoets is de herziening van het bestemmingsplan voor het plangebied getoetst aan het aspect natuurbescherming zoals dat sinds 1 januari 2024 valt onder de Omgevingswet voor wat betreft gebiedsbescherming. Hieronder staan per toets de getrokken conclusies op een rij.

8.1 Voortoets Natura 2000

- ♣ Door het uitvoeren van door het herziene bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen kunnen negatieve effecten optreden op relevante natuurwaarden in Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein als gevolg van de volgende storende factoren: Oppervlakteverlies, Verontreiniging, Geluid, Trillingen en Optische verstoring.
- ♣ In de toets wordt aangetoond dat de genoemde storende factoren niet leiden tot een significant negatief effect op de soorten waarvoor Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein is aangewezen.
- ♣ In het geval van Optische verstoring kunnen negatieve effecten optreden op relevante waarden, maar deze zijn beoordeeld als niet significant. Ze zijn niet van invloed op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen.
- ♣ Het project zal geen negatieve gevolgen hebben voor het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein. De instandhoudingsdoelstellingen komen niet in gevaar.

8.2 Toetsing NNN

Een deel van het plangebied is binnen NNN begrensd als natuur met beheertypen N04.02 Zoete plas, N05.02 Gemaaid rietland, N05.03 Veenmoeras, N06.01 Veenmosrietland en moerasheide, N10.02 Vochtig hooiland, N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland, N14.02 Hoog en laagveenbos, N17.05 Wilgengriend en N17.06 Vochtig en hellinghakhout.

De door het nieuwe bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen in het plangebied van Reeuwijk zullen de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied in geringe mate aantasten. Worst case zullen ze leiden tot een gering oppervlakteverlies van 0,16 ha aan relevante beheertypen. Aanbevolen wordt contact op te nemen met het bevoegd gezag om helder te krijgen of deze ontwikkeling aanvaardbaar is, en eventueel onder welke voorwaarden.

9 Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

- BROEKHUIZEN, S., K. SPOELSTRA, J.B.M. THISSEN, K.J. KANTERS & J.C. BUYS (RED.), 2016. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- HABITUS 2023. *Effectstudie Wet natuurbescherming, Herziening bestemmingsplan Plassengebied*. Gemeente Bodegraven-Reeuwijk.
- JANSSEN, J.A.M. & J.H.J. SCHAMINÉE, 2003. *Europese natuur in Nederland. Habitattypen*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- JANSSEN, J.A.M. & J.H.J. SCHAMINÉE, 2004. *Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- KRIJGSVELD K.L., B. KLAASSEN & J. VAN DER WINDEN, 2022. *Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoringsevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbesprekingen*. Uitgave Vogelbescherming Nederland, Zeist.
- LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Utrecht.
- MAARL, VAN DER, 2013. *Bouwlawaai; hoe ermee om te gaan in de praktijk*. Puetz BV.
- MEIJER, R.G., J.P. DWARSHUIS, & K.R. PIENING, 2018. *Wat horen vleermuizen van door mensen geproduceerde geluiden?* Lutra, Journal of the Dutch Mammal Society, 61:2 297-320, december 2018.
- MOLENAAR, J.G. DE, 2003. *Lichtbelasting. Overzicht van de effecten op mens en dier*. Alterra-rapport 778, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte, Wageningen.
- NEUMANN, F. & H.E. WOLDENDORP (RED.), 2003. *Praktijkboek Habitattoets. Praktische leidraad voor de toepassing van natuurbeschermingswetgeving bij projecten in Nederland en Vlaanderen*. Sdu Uitgevers, Den Haag.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND 2018. *Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering*. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- STEUNPUNT NATURA 2000. *Leidraad bepaling significantie, nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet*. versie 27 mei 2010.
- TWISK, P., A. VAN DIEPENBEEK & J.P. BEKKER, 2009. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- WINK, P., 2004. *Jurisprudentie habitatrichtlijn. Artikel 6, tweede lid, Habitatrichtlijn*. Meurs Juristen Nieuwsbrief 2(1): 3-4.

10 Bijlagen

Bijlage 1 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1.1 Omgevingswet (Ow)

De Omgevingswet (Ow) is het nationale wettelijke kader waarin onder andere de Wet natuurbescherming (Wnb) is opgenomen. De Wnb op haar beurt is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet destijds zijn samengevoegd. De overgang van de Wnb naar de Ow verloopt beleidsneutraal. Dat betekent dat veel regels die golden onder de Wnb ook onder de Ow gelden.

De Ow bundelt alle wetten die gaan over regels met betrekking tot activiteiten in de fysieke leefomgeving, zoals bouw, infrastructuur, natuur, milieu, lucht, water, bodem en cultureel erfgoed.

In de Ow is zowel de soortbescherming van wilde flora en fauna geregeld als de gebiedsbescherming, die veelal voortkomt uit bepalingen van de Europese Habitatrichtlijn (HRL) en Vogelrichtlijn (VRL). De basisregels zoals de doelen van de wet, de algemene zorgplicht, regels van zogenaamde kerninstrumenten, vergunningplicht, verantwoordelijkheden en taken van bevoegde gezagen, bevoegdheidsverdeling en overige instructieregels, staan allemaal in de Ow.

De doelstellingen van de Ow baseren zich op de erkenning van de intrinsieke waarde van de natuur. Vanwege deze intrinsieke waarde is de wet gericht op het in stand houden en bereiken van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving en een hoge omgevingskwaliteit. Een andere doelstelling van de Ow is het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

De provincies zijn, op enkele uitzonderingen na, het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de vergunningsverlening en handhaving.

Het stelsel Ow bestaat uit een algemene wettekst (de Ow zelf) dat per procesonderdeel nader is uitgewerkt in Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's), zogenaamde uitvoeringswetten, en de Omgevingsregeling.

Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's)

In het stelsel Ow staat de regelgeving uitgewerkt in vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's). Deze zijn:

- ♣ Besluit activiteiten leefomgeving (Bal); hierin staan de algemene regels voor Natura 2000- en flora- en fauna-activiteiten waaronder de vergunningplicht (voor overheden en initiatiefnemers) en de regels voor de aanwijzing van vergunningsvrije gevallen en mogelijkheden voor maatwerk.
- ♣ Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl); hierin staat de uitwerking van algemene regels voor bouwwerken die rechtstreeks werken, eveneens voor initiatiefnemers en overheden. Het Bbl is de vervanger van het Bouwbesluit.
- ♣ Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) bevat de uitwerking van normen en instructieregels voor bestuursorganen, waaronder de kaders voor vergunningverlening, zoals beoordelingsregels.

- ♣ Omgevingsbesluit (Ob); hierin staan regels voor initiatiefnemers en bestuursorganen, onder meer met betrekking tot bevoegdheden, totstandkomingsprocedures en handhabingsbepalingen.

De Omgevingsregeling (Or) bestaat naast de AMvB's voor de uitwerking van de administratieve en technische regels. Het invoeringsbesluit regelt het overgangsrecht, wijzigingen in bestaande besluiten en aanpassingen van de AMvB's.

Bijlage 1.1.1 Zorgplicht

Algemene zorgplicht

De algemene zorgplicht in de Ow is een brede zorgplicht en geldt voor de gehele fysieke leefomgeving (afdeling 1.3 Ow & art. 1.6 Ow en 1.7 Ow). 'Een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn activiteit of het nalaten ervan nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving, is verplicht om deze gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken dan wel de activiteit achterwege te laten.' De algemene zorgplicht is in principe altijd van toepassing, tenzij een specifieke zorgplicht (art. 1.8 Ow en art. 11.6 Bal) is opgenomen voor een bepaalde activiteit in de Ow.

Specifieke zorgplicht flora en fauna

De specifieke zorgplicht staat uitgewerkt in het Bal (art. 11.6) en onder diverse artikelen in het Bbl. De specifieke zorgplicht kent een andere reikwijdte dan de algemene zorgplicht. Alle activiteiten die door het verrichten, of juist nalaten hiervan, negatieve gevolgen kunnen hebben op de fysieke leefomgeving zijn verboden volgens de Ow (art. 1.7a, zie ook art. 11.27 Bal). De activiteiten waar het hier over gaat zijn nader begrensd, ook ter uitvoering van de richtlijn milieustrafrecht (art. 1.3 Ob). Hierin staat onder andere het verbod op het in lucht, bodem of water brengen van trillingen, geluid, stoffen of warmte die gevolgen voor natuur of landschappen kunnen hebben. Ook staat hierin het verbod om beschermde natuur of landschappen te verwaarlozen met aanzienlijke gevolgen.

De specifieke zorgplicht is van toepassing wanneer er aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van specifieke soorten, welke van nature in Nederland voorkomen, die kwetsbaar of bedreigd zijn en vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, nationaal beschermde soorten en soorten die opgenomen zijn op de (nationale) Rode lijsten. Ook natuurlijke habitats of belangrijke leefgebieden van deze soorten vallen onder de specifieke zorgplicht.

Als deze aanwijzingen er zijn, moet worden vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor deze soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rust- of groeiplaatsen en hun eieren.

Zijn nadelige gevolgen niet uit te sluiten, dan wordt gevraagd om na te gaan welke nadelige gevolgen kunnen optreden en passende preventieve maatregelen te nemen, de activiteit te staken, of, als dat niet kan, passende herstelmaatregelen te nemen.

Mochten de zorgplichtbepalingen niet helder genoeg zijn, dan staat het aan bevoegd gezag vrij om middels maatwerkregels (art. 11.29 Bal) of maatwerkvoorschriften (art. 11.31 Bal) deze te verduidelijken. Bijvoorbeeld door het opnemen van regels in een provinciale Omgevingsverordening of het stellen van een maatwerkvoorschrift of vergunningsvoorschrift.

Bijlage 1.2 Soortbescherming

Onder de Ow geldt een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een flora- en fauna-activiteit, tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Bijlage 1.2.1 Categorieën soortbescherming

Onder de Ow worden bepaalde planten en dieren beschermd. Er zijn vier categorieën met beschermde soorten. Twee categorieën bevatten de soorten die Europees zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn (HrI) en soorten genoemd in de Vogelrichtlijn (VrI). Naast deze Europees beschermde soorten is een extra categorie soorten toegevoegd, de 'andere soorten'. Deze soorten zijn op nationaal niveau beschermd.

Per provincie en het ministerie van LNVN geldt daarnaast een vierde categorie, de 'vrijgestelde soorten' (art. 11.58 Bal). Alleen soorten uit de derde categorie kunnen worden vrijgesteld. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van vergunningsplicht bij schadelijke handelingen (zie Bijlage 1.2.2), bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer. De lijst van vrijgestelde soorten kan per provincie en het ministerie van LNVN variëren en is te vinden in [Tabel 10-1](#).

Tabel 10-1

Niet-vrijgestelde soorten per provincie en het Ministerie van LVVN (rood).

	DR	FL	FR	GL	GR	L	NB	NH	OV	UT	ZH	ZL	LVVN
Zoogdieren													
Aardmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bosmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bunzing						+					+		+
Dwergmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dwergspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Eekhoorn						+ ¹							
Egel	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+
Gewone bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Haas	+	+	+	+		+	+	+	+		+		+
Hermelijn						+					+		+
Huisspitsmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Konijn	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		+
Ondergrondse woelmuis	+	+		+	+	+	+	+		+	+		+
Ree	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rosse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Steenmarter			+			+ ²							
Tweekleurige bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+
Veldmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vos	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wezel					+	+					+		+
Wild zwijn							+						
Woelrat	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+
Molmuis													
Amfibieën en reptielen													
Bruine Kikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gewone pad	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hazelworm						+ ³							
Kleine watersalamander	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Levendbarende hagedis						+ ⁴							
Meerkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bastaardkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

*: algemene vrijstelling wanneer soorten zich in/op gebouwen en bijbehorende erven bevinden

+¹: geldt in de periode maart-april en juli t/m november+²: geldt in de periode 15 augustus t/m februari+³: geldt in de periode juli t/m september+⁴: geldt in de periode 15 augustus t/m 15 oktober

Bijlage 1.2.2 Schadelijke handelingen

De Ow bepaalt dat de volgende zaken verboden zijn (zie par. 11.2.2, 11.2.3 en 11.2.4 van het Bal):

- ♣ Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren genoemd in de Habitatrichtlijn, vogels genoemd in de Vogelrichtlijn en aangewezen 'andere soorten' opzettelijk te doden of te vangen.¹
- ♣ Het is verboden dieren genoemd in de Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren.
- ♣ Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van hierboven genoemde soorten te vernielen of te beschadigen of nesten of eieren van vogels weg te nemen.
- ♣ Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste punt opzettelijk te verstoren als deze verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
- ♣ Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn (bijlage IV, Bijlage 1 Verdrag van Bern) of als 'andere soorten' (Bijlage B bij de wet) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Omgevingsvergunning

Daarnaast geldt er een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een flora- en fauna-activiteit of een Natura 2000-activiteit (zie Bijlage 1.3.1), tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Indien geen vrijstelling geldt van de vergunningplicht, dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Onderscheid wordt gemaakt in een enkelvoudige vergunningsaanvraag (voor één activiteit) en meervoudige aanvraag (voor meer dan één activiteit), in verband met een verschil in procedure. Een meervoudige aanvraag is van toepassing als sprake is van bijvoorbeeld een flora- en fauna-activiteit én een Natura 2000-activiteit.

De initiatiefnemer kan zelf kiezen tussen los of gelijktijdig aanvragen (art. 5.7 Ow). Er is geen eis met betrekking tot een gelijktijdige aanvraag van onlosmakelijke activiteiten. Het bevoegd gezag heeft evenwel de verplichting om de aanvrager te informeren over andere vergunningplichtige activiteiten, voor zover in te schatten door het bevoegd gezag.

Bijlage 1.2.3 Vergunningsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichting zoals realisatie, sloop of renovatie van bebouwing, kappen van bomen, dempen van wateren of schonen van sloten, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermde) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan vergunning voor de Ow verkregen worden.

¹Het betreft soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, soorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Alsmede andere soorten, genoemd in bijlage, onderdeel A, bij de wet.

Als beschermde soorten (zie Bijlage 1.2.1) voorkomen die niet zijn vrijgesteld én sprake is van mogelijke schadelijke handelingen (zie Bijlage 1.2.2), dan is een omgevingsvergunning vereist, of moet, indien mogelijk, conform art. 11.59 Bal gewerkt worden met een door het Ministerie van LNVN goedgekeurde gedragscode.

De vraag of vergunning kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (veelal de provincie waarin het plangebied is gelegen). Belangrijk daarbij is de vraag in hoeverre schade optreedt, of de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort(en) in gevaar komt en of er bevredigende alternatieven voorhanden zijn voor de ingreep of de locatie daarvan.

Bijlage 1.2.4 Wettelijk belang

Per categorie is het bij het al dan niet verkrijgen van een vergunning belangrijk wat het belang is van het uit te voeren plan en de te verkrijgen vergunning. Als schade niet te voorkomen is, dan dient één van de onderstaande wettelijke belangen van toepassing te zijn:

Soorten van de Vogelrichtlijn

- ♣ In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
- ♣ In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid.
- ♣ Ter bescherming van flora en fauna.

Soorten van de Habitatrichtlijn

- ♣ In het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- ♣ Ter bescherming van flora en fauna.

Andere soorten

- ♣ In het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- ♣ In het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting van gebieden en het toekomstig gebruik daarvan.
- ♣ Ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen.
- ♣ Ter bescherming van flora en fauna.

Bijlage 1.2.5 Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen vergunning verleend. Als men verstorende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, treedt geen schade op en is geen vergunning noodzakelijk.

Alleen vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' en zijn daarom jaarrond beschermd. Er zijn vier verschillende categorieën 'broedvogels met jaarrond beschermde nesten', categorie 1 t/m 4, zie kader volgende pagina.

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader). In de provincies Flevoland, Limburg en Overijssel zijn de lijsten recent aangepast. Soorten kunnen in deze provincies in andere categorieën vallen, of er zijn extra soorten toegevoegd aan de lijsten van deze provincies.

Voor soorten met jaarrond beschermde nesten kan soms, meestal alleen buiten het broedseizoen, wél een vergunning worden aangevraagd. Een 'omgevingscheck' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze middels een vergunningsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie.

Als de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt, kan de aanvraag (positief) worden afgewezen. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Let op! Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf kan het zijn dat zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan moet worden betrokken.

Kader: De algemeen geldende lijst van vogelsoorten met jaarrond beschermden nesten en bijbehorende categorie. Deze lijst geldt in de meeste provincies waaronder Noord- en Zuid-Holland. Per provincie kunnen de categorieën verschillen, of zijn soms extra soorten aan de lijst toegevoegd.

Soort	Categorie	Toelichting codes
Boomvalk	4	Vogelsoorten waarvan de nesten in principe jaarrond zijn beschermd met beschermingscategorie: 1 = soorten die ook buiten het broedseizoen het nest gebruiken als vaste rust- of verblijfplaats, 2 = koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop, 3 = soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing, 4 = soorten die niet of nauwelijks zelf in staat zijn een nest te maken.
Buizerd	4	
Gierzwaluw	2	
Grote gele kwikstaart	3	
Havik	4	
Huismus	2	
Kerkuil	3	
Oehoe	3	
Ooievaar	3	
Ransuil	4	
Roek	2	
Slechtvalk	3	
Sperwer	4	
Steenuil	1	
Wespendief	4	
Zwarte wouw	4	

Categorie 5-soorten

Er is nog een categorie met 'bijzondere' vogelsoorten (Categorie 5). Deze soorten keren (zoals ook soorten met jaarrond beschermden nesten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen'. Ook deze lijst kan per provincie verschillen, zie het kader hieronder voor soorten die in de meeste gevallen in deze categorie vallen.

Kader: Enkele vogelsoorten met jaarrond beschermden nesten in categorie 5. Per provincie kan het beschermingsniveau verschillen. Sommige soorten vallen alleen onder categorie 5 in bepaalde provincies.

Blauwe reiger	Koolmees
Boerenwaluw	Kortsnavelboomkruiper
Bonte vliegenvanger	Middelste bonte specht
Boomklever	Oeverwaluw
Boomkruiper	Pimpelmees
Bosuil	Raaf
Brilduiker	Ringmus
Draaihals	Ruigpootuil
Eidereend	Spreeuw
Ekster	Tapuit
Gekraagde roodstaart	Torenvalk
Glanskop	Tureluur
Grauwe vliegenvanger	Veldleeuwerik
Groene specht	Wulp
Grote bonte specht	Zeearend
Grutto	Zomertortel
Hop	Zwarte kraai
Huiswaluw	Zwarte mees
Ijsvogel	Zwarte roodstaart
Kleine bonte specht	Zwarte specht
Kleine vliegenvanger	

Bijlage 1.2.6 Gedragscodes

Indien men in het bezit is van een door de minister van LVVN goedgekeurde gedragscode, hoeft bij werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik en van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting voor Vogelsoorten (art. 11.37 Bal), Habitatrichtlijnsoorten (art. 11.46 Bal) en andere soorten (art. 11.54 Bal) geen vergunning te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt in overeenstemming met deze gedragscode (art. 11.45, art. 11.53 en 11.59 Bal). De bewijslast dat correct is en wordt gehandeld volgens de gevolgde gedragscode ligt bij de initiatiefnemer.

Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf te hebben opgesteld. De relevante soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld.

Bijlage 1.2.7 Flora- en fauna-activiteit

Een 'flora- en fauna-activiteit' is een 'activiteit met mogelijke nadelige gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten' (art 1.1 Ow). Er is sprake van een 'flora- en fauna-activiteit' wanneer sprake is van mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levend dieren of planten, ongeacht of deze soorten beschermd zijn krachtens de Ow. Deze regel geldt dus niet voor soorten die buiten het natuurlijk verspreidingsgebied voorkomen of exoten, tenzij specifiek vermeld.

Wanneer sprake is van een flora- en fauna-activiteit, dient rekening te worden gehouden met de specifieke zorgplicht (zie Bijlage 1.1.1).

Daarnaast zijn Huismuis, Bosmuis, Veldmuis, Bruine rat, Huisspitsmuis en Mol buiten beschermde gebieden in alle gevallen vrijgesteld van de genoemde verboden (art. 11.54 Bal).

Bijlage 1.3 Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming in de Ow bestaat uit een beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden, regels voor de aanwijzing en bescherming van het Natuurnetwerk Nederland en bijzondere natuurgebieden en landschappen.

Onder de Ow geldt een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een Natura 2000-activiteit, tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Een Natura 2000-activiteit is een activiteit waarbij kans is op een significant gevolg voor een Natura 2000-gebied en is daarmee vergunningplichtig.

Bijlage 1.3.1 Natura 2000

Nederland en andere EU-lidstaten hebben in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Een overzicht van Natura 2000-gebieden is te vinden op:

<https://www.natura2000.nl/>

Voortoets

Wanneer plannen bestaan een project in of rond een Natura 2000- gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten, dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze Voortoets blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een 'passende beoordeling'. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend. Als uit de 'Voortoets' blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, beoordeelt het bevoegd gezag of deze negatieve gevolgen in het licht van de instandhoudings-doelstellingen aanvaardbaar zijn (zie Bijlage 1.6).

Externe werking

Belangrijk bij de bepalingen rond Natura 2000-gebieden is de 'externe werking'. Dit betekent dat ook projecten buiten het Natura 2000- netwerk met mogelijk negatieve gevolgen binnen het netwerk, getoetst moeten worden aan doelen van betrokken gebied of gebieden. Een bijzondere vorm van externe werking is de (extra) uitstoot van stikstof door een project die kan neerslaan binnen Natura 2000-gebieden en daar voor schade kan zorgen. Aangetoond moet worden dat geen negatieve gevolgen mogelijk kunnen zijn op Natura 2000-gebieden.

Specifieke zorgplicht Natura 2000

In de Ow is een specifieke zorgplicht opgenomen voor Natura 2000-gebieden en bijzondere nationaal natuurgebieden (art. 11.6 Bal). Iedereen die activiteiten uitvoert die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.6, 1e lid Bal).

Ook moet worden nagegaan of nadelige gevolgen op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten. Als nadelige gevolgen niet te voorkomen zijn, dan moeten passende preventieve maatregelen genomen worden (art. 11.6, 2e lid onder d). Wanneer dit niet mogelijk is dienen passende herstelmaatregelen getroffen worden (art. 11.6, 2e lid onder f). Daarnaast verplicht de zorgplicht ook dat de effectiviteit van deze maatregelen worden gemonitord. De specifieke zorgplicht geldt altijd, dus voor Natura 2000-activiteiten, maar ook voor activiteiten die conform een Natura 2000-beheerplan worden uitgevoerd of activiteiten die géén kans hebben op een significant gevolg.

Bijlage 1.3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Aanwijzing en begrenzing

De aanwijzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is geregeld in de Omgevingsverordening, conform art. 2.44, lid 4 Ow en art. 7.6, 1e lid Bkl. De instructieregels voor de aanwijzing, begrenzing en de reikwijdte van het NNN zijn opgenomen in art. 7.5 en art. 7.6 Bkl. In de Omgevingsverordening zijn (instructie)regels gesteld voor

Omgevingsplannen van gemeenten en projectbesluiten (art. 7.8, 1e lid Bkl). Deze regels zijn gesteld in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

Wezenlijke kenmerken en waarden

De wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN worden vastgesteld per Omgevingsverordening door de provincie (art 7.7 Bkl). In de Omgevingsverordening is daartoe een natuurbeheerplan vastgesteld waar in de regel de bestaande natuurwaarden en het ambitieniveau zijn aangegeven middels natuurbeheertypen. Per provincie kunnen de wezenlijke kenmerken en waarden verschillend zijn gedefinieerd.

Beschermingsregime

Het beschermingsregime voor het NNN is uitgewerkt in art. 7.8, 2e lid Bkl, dat een instructieregel betreft voor uitwerking van het beschermingsregime in de Omgevingsverordeningen van provincies:

In elk geval wordt verzekerd dat de kwaliteit en oppervlakte van het Natuurnetwerk Nederland niet achteruit gaat, dat de samenhang tussen de verschillende gebieden van het netwerk wordt behouden en dat, als binnen het NNN activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het NNN behouden blijven. Onder de Ow geldt geen strikt 'nee, tenzij'-principe meer, maar een 'ja, mits'-principe.

Bijlage 1.3.3 Overige gebiedsbescherming

Provincies kunnen zogeheten bijzondere provinciale natuurgebieden of bijzondere provinciale landschappen aanwijzen (art. 2.44, lid 5 Ow). Een voorbeeld hiervan zijn de 'Beschermd Landschappen' van de Provincie Noord-Holland. De regels met betrekking tot juridische bescherming van deze gebieden zijn gepubliceerd in de provinciale Omgevingsverordening.

Bijlage 1.3.4 Houtopstanden

Anders dan bij beschermd gebied en soorten kent de Ow geen specifieke term voor een activiteit waarbij een houtopstand wordt gekapt. De regels voor de bescherming van houtopstanden en bomenrijen staan opgenomen in Afdeling 11.3 Bal. Hierin staat dat het vellen van houtopstanden is beschermd door een algemene meldplicht (art. 11.126 Bal) en herplantplicht (art. 11.129 Bal) voor houtopstanden vanaf 10 hectare of bomenrijen bestaande uit meer dan 20 bomen, buiten de zogeheten 'bebouwingscontour houtkap' (art. 11.111, lid 2 Bal).

Bijlage 1.4 Procedure

Als bij aanvang van een project niet uitgesloten is dat beschermd soorten voorkomen of negatieve effecten op beschermd gebied kunnen optreden, is een ecologische *quickscan* nodig.

Als op grond van deze *quickscan* de aanwezigheid van dergelijke soorten of gevolgen niet zijn uit te sluiten én wordt geconcludeerd dat negatieve effecten kunnen optreden, is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Tijdens het vervolgonderzoek wordt het plangebied geïnventariseerd op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Indien aanwezig worden de gebruiksfuncties van deze soorten in beeld gebracht. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht of negatieve gevolgen mogelijk zijn door uitvoering van de plannen.

Bijlage 1.4.1 Omgevingsvergunning Ow

Indien negatieve effecten niet uit te sluiten zijn en er geen alternatieven zijn, is een aanvraag omgevingsvergunning waarschijnlijk aan de orde. Een dergelijke aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ Een activiteitenplan waarin onder meer de locatie, de werkwijze, de te verwachten schade, de te nemen maatregelen, de alternatievenstudie en het wettelijk belang gedetailleerd worden beschreven.
- ♣ Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied. Deze is drie 3 tot 5 jaar geldig.

De overheid heeft een digitale omgeving ingericht voor alle uitgewerkte regels, namelijk het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Alle vergunningsaanvragen met betrekking tot de Ow en het contact hierover lopen via het DSO.

Het is ook mogelijk 'aan te haken' bij het aanvragen van een omgevingsvergunning in het kader van de 'Wet algemene bepalingen omgevingsrecht' (WABO).

Het bevoegd gezag handhaaft bepalingen uit vergunningen en de eventuele werking van de Ow bij projecten waar geen vergunning voor is aangevraagd. Ook het volgen van gedragscodes wordt gehandhaafd door het bevoegd gezag. Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes, strafrechtelijke vervolging en het stilleggen van werkzaamheden.

Bijlage 1.5 Europese wetgeving

Bijlage 1.5.1 Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn (HRI) wordt algemeen beschouwd als de richtlijn waarin de bepalingen van de Conventie van Bern (1979, in werking 1982) in het Europees Gemeenschapsrecht zijn omgezet. Hij heeft zowel een gebiedsbeschermend doel als een doel met betrekking tot soortenbescherming.

Gebiedsbescherming

De Habitatrichtlijn is gericht op de realisatie van een coherent Europees ecologisch gebiedennetwerk, het zogenaamde Natura 2000-netwerk.

Hiervoor dienen de EU-landen in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aan te wijzen, soms in combinatie met Vogelrichtlijngebieden (zie Bijlage 1.5.2). Als speciale beschermingszones worden alleen gebieden aangewezen met natuurlijke vegetaties (habitats) genoemd in Bijlage I van de Habitatrichtlijn en/of de leefgebieden van diersoorten die zijn genoemd in Bijlage II (zie kader).

De aanwijzing van gebieden als speciale beschermingszone heeft een aantal gevolgen. Zo dienen de EU-landen maatregelen te treffen zodat de natuurlijke vegetaties (habitats) en/of de leefgebieden van de te beschermen soorten zich verder kunnen ontwikkelen. Binnen de aangewezen gebieden kunnen plannen of projecten die 'significante gevolgen' op deze ontwikkeling hebben alleen worden toegestaan indien ze een dwingende reden van groot openbaar belang vertegenwoordigen en indien is aangetoond dat voor het plan of project in kwestie geen alternatief is. Bovendien moeten als vergoeding voor de natuurwaarden die worden aangetast, compenserende maatregelen worden getroffen om de samenhang van het Natura 2000-netwerk te waarborgen.

Soortenbescherming

De Habitatrichtlijn beschermt soorten die voorkomen in Bijlage IV. In deze Bijlage zijn soorten opgenomen waarvoor geen verplichting geldt om hun leefgebied als speciale beschermingszone aan te wijzen maar die wel op een andere wijze bescherming behoeven. Zo dienen de EU-landen voor deze soorten onder meer een verbod in te stellen op de beschadiging of de vernieling van hun voortplantings-, groei- en rustplaatsen en moet een verbod gelden op het vangen, vernielen en doden van deze planten en dieren.

Kader: Bijlagen van de
Habitatrichtlijn

Bijlage	Omschrijving
Bijlage I	In deze bijlage staat een lijst met beschermde vegetaties (habitats) waarvoor Habitatrichtlijngebieden worden aangewezen. In Nederland gaat het om 52 habitattypen, waarvan 11 prioritaire typen met een zwaarder beschermingsregime.
Bijlage II	In deze bijlage staat een lijst met 50 diersoorten en 5 plantensoorten waarvoor beschermde gebieden moeten worden aangewezen. In Nederland betreft het 36 soorten.
Bijlage III	Deze bijlage geeft diverse wetenschappelijke selectiecriteria voor de onderlinge beoordeling van mogelijke beschermingszones. Deze criteria hebben vooral te maken met de mate van representativiteit, de oppervlakte, de mate van instandhouding en de herstelmogelijkheden van de habitattypen.
Bijlage IV	In deze bijlage staat een lijst met 87 diersoorten en 4 plantensoorten waarvoor de lidstaten beschermingsmaatregelen moet nemen.
Bijlage V	In deze bijlage staat een lijst met 43 plantensoorten en 19 diersoorten waarvoor exploitatie en onttrekken aan de natuur -indien nodig- moet worden gereguleerd.

Bijlage 1.5.2 Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn (VRL) verplicht de lidstaten van de Europese Unie de instandhouding te garanderen van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Europese verdrag van toepassing is.

Artikel 4 van de Vogelrichtlijn bevat, net als de Habitatrichtlijn, de verplichting tot het aanwijzen van zogenaamde speciale beschermingszones. Deze 'Vogelrichtlijngebieden' beschermen in Nederland 95 vogelsoorten (van Bijlage I van de richtlijn).

Vogelrichtlijngebieden zijn vervolgens, vaak samen met Habitatrichtlijngebieden, ingevoegd in het Natura 2000-netwerk.

Bijlage 1.6 Gebiedsbescherming Natura 2000

Bijlage 1.6.1 Algemeen

In de Ow is de bescherming van gebieden en soorten geregeld en zijn ook de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn opgenomen. Zoals we hierboven gezien hebben zijn de Habitatrichtlijngebieden en Vogelrichtlijngebieden ingevoegd in het Natura 2000-netwerk.

Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden worden onder de Omgevingswet met een aanwijzingsbesluit aangewezen (artikel 2.44 van de Ow). De aanwijzing van Natura 2000-gebieden geschiedt bij besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. In het aanwijzingsbesluit dienen (onder andere) de instandhoudingsdoelstellingen en de begrenzing voor het betrokken Natura 2000-gebied te worden vastgesteld.

Instandhoudingsdoelstellingen zoals bedoeld in artikel 2.43 Omgevingswet geven aan of de instandhouding moet zijn gericht op alleen behoud, of dat ook herstel moet worden nagestreefd om een habitatype of -soort weer in een gunstige staat te brengen. Herstel in geval van habitattypen kan zowel uitbreiding oppervlakte als verbetering kwaliteit betreffen. In het geval van een herstelopgave voor soorten kan het gaan om uitbreiding van de omvang

van het leefgebied. En om verbetering van de kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie.

Bijlage 1.6.2 Beheerplan

De provincie maakt voor een aangewezen Natura 2000-gebied een beheerplan (artikel 3.8 lid 3 en 3.9 lid 3 Omgevingswet). In uitzonderingsgevallen kan dit de verantwoordelijke minister zijn voor het gebied. Hoewel het de naam van een plan heeft, is het als instrument in het stelsel van de Omgevingswet een programma.

Het beheerplan Natura 2000-gebied bevat de uitwerking in omvang, ruimte en tijd van de instandhoudingsdoelstellingen. Ook worden de te nemen maatregelen in samenhang beschreven (artikel 4.26 Bkl). Het is kader stellend.

Een beheerplan wordt uiterlijk binnen drie jaar na aanwijzing van een Natura 2000-gebied vastgesteld (artikel 10.18 lid 2 Omgevingsbesluit). Verder wordt het elke zes jaar geactualiseerd (artikel 10.18 lid 1 Omgevingsbesluit).

In het beheerplan staan de beoogde resultaten: hoe helpen de maatregelen om de natuurwaarden te beschermen, te herstellen of te ontwikkelen? Het beheerplan onderscheidt de maatregelen naar de verschillende habitats en soorten (artikel 4.26 Bkl).

Het bevoegd gezag kan het beheerplan gebruiken om beleid vast te stellen. Dit beleid kan gehanteerd worden bij vergunningen en besluiten op grond van de Omgevingswet. Het beheerplan krijgt dan voor dit onderdeel het karakter van een beleidsregel.

Het beheerplan geeft ook duidelijkheid over de ruimte die er is voor bepaalde activiteiten en economische ontwikkelingen. Daarom heeft het beheerplan ook het karakter van een vrijstelling. Activiteiten die volgens het beheerplan overeenstemmen met de instandhoudingsdoelstellingen, vallen niet langer onder de vergunningplicht.

Bijlage 1.6.3 Beoordeling van plannen, projecten en andere handelingen

Voor een plan of een project als bedoeld in artikel 6, derde lid, van de habitatrichtlijn maakt het bestuursorgaan dat het plan vaststelt, de aanvrager van de betrokken omgevingsvergunning, of het bevoegd gezag voor het projectbesluit een passende beoordeling als bedoeld in artikel 6, derde lid, van die richtlijn, van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied. Een passende beoordeling moet gemaakt worden als een activiteit afzonderlijk of in combinatie met andere activiteiten significante gevolgen kan hebben voor een Vogel- of Habitatrichtlijngebied.

Het bestuursorgaan stelt het plan uitsluitend vast, en gedeputeerde staten verlenen voor het project uitsluitend een vergunning, indien uit de passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat het plan, onderscheidenlijk het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten (Ow art. 16.53c).

Als die zekerheid niet kan worden verkregen, moet voldaan zijn aan elk van de volgende voorwaarden (art. 16.53c, artikel 10.24 lid 2 Bkl.):

- a. er zijn geen alternatieve oplossingen;
- b. het plan of project is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en

- c. de nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

De voorwaarden zijn nog strenger wanneer er significante gevolgen kunnen zijn voor een prioritair type natuurlijke habitat of een prioritaire soort. In plaats van punt b hierboven geldt dan dat het nodig is vanwege (art. 16.53c):

- d. argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten, of
- e. andere dwingende redenen van openbaar belang, na advies van de Europese Commissie.

Significantie

Gevolgen zijn 'significant' wanneer de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied op lange termijn niet gerealiseerd kunnen worden.

Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort dan wel de kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, kan sprake zijn van significante gevolgen.

Bijlage 1.6.4 Instandhoudingsdoelstellingen

De instandhoudingsdoelstellingen zoals bedoeld in de Omgevingswet beschrijven de doelen voor de instandhouding van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties in het wild levende plant- en diersoorten, zoals vereist door de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Deze natuurwaarden moeten in een gunstige staat van instandhouding gebracht of gehouden worden.

De 'staat van instandhouding' van een natuurlijke habitat wordt als 'gunstig' beschouwd wanneer:

- ♣ het natuurlijke verspreidingsgebied van de habitat en de oppervlakte van die habitat binnen dat gebied stabiel zijn of toenemen, en
- ♣ de voor behoud op lange termijn nodige specifieke structuur en functies bestaan en in de afzienbare toekomst vermoedelijk zullen blijven bestaan, en
- ♣ de staat van instandhouding van de voor die habitat typische soorten gunstig is.

De 'staat van instandhouding' voor een soort wordt als 'gunstig' beschouwd wanneer:

- ♣ uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, en
- ♣ het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
- ♣ er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Beschermde natuurmonumenten

Bij een Beschermd Natuurmonumenten gaat het om de wezenlijke kenmerken (natuurschoon, natuurwetenschappelijke betekenis, dieren en planten) die in het aanwijzingsbesluit zijn vermeld en of handelingen schadelijk kunnen zijn en deze wezenlijke kenmerken aantasten.

Bijlage 1.6.5 Externe werking

Zowel projecten en andere handelingen in- als buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn. De wet kent namelijk de externe werking. Dit houdt in dat als een activiteit, die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor dat gebied, deze beoordeeld moet worden.

Bijlage 1.6.6 Bestaand gebruik

Onder bestaand gebruik dient te worden verstaan: “gebruik dat op 31 maart 2010 bekend is, of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn bij het bevoegd gezag”. Voor bestaand gebruik is in principe geen vergunning benodigd. Bestaand gebruik is echter niet vergunningsvrij als sprake is van een project met mogelijk significante effecten voor een Natura 2000-gebied.

Bijlage 1.6.7 Stikstof

Al jaren is in veel Natura 2000-gebieden sprake van een overschot aan stikstofdepositie, veroorzaakt door landbouw, verkeer en overige menselijke activiteit. Dit is schadelijk voor de natuur en het belemmert vergunningverlening voor economische activiteiten.

Vanwege een uitspraak van de Raad van State d.d. 29 mei 2019 kan niet meer gebruik gemaakt worden van automatische vergunningverlening op grond van de voorheen geldende drempelwaardes voor stikstofdepositie. Aangetoond moet worden dat er geen significant negatieve gevolgen kunnen zijn op Natura 2000-gebieden.

Op grond van Afdeling 2.3 van de Ow worden omgevingswaarden vastgesteld met het oog op de doelen van de wet (artikel 2.9 van de Ow). Met dit instrument kan de gewenste te bereiken kwaliteit voor de fysieke leefomgeving worden vastgelegd.

Op grond van artikel 2.15a van de Ow heeft het Rijk omgevingswaarden voor stikstofdepositie vastgesteld. Het gaat dan om het percentage van het areaal van de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden waarop de depositie van stikstof niet groter is dan de hoeveelheid in mol per hectare per jaar waarboven verslechtering van de kwaliteit van die habitats niet op voorhand is uit te sluiten. Dit percentage is in 2025 tenminste 40%, in 2030 tenminste 50% en in 2035 tenminste 74%. Op grond van artikel 2.15a lid 2 van de Ow zijn deze omgevingswaarden bedoeld als resultaatsverplichtingen.

Om de depositie van een project te berekenen moet de meest recente versie van de rekentool ‘Aerius’ (AERIUS 2023) worden gebruikt. Als de projectbijdrage op de meest nabijgelegen ‘stikstofgevoelige habitattypen’ hoger is dan een berekende 0,005 mol/ha/jaar zijn mogelijk gevolgen te verwachten.

Bijlage 1.6.8 Vergunningverlening

Wanneer plannen bestaan om een project in- of rond een Natura 2000-gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegd gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Voor het uitvoeren van projecten in of nabij beschermde gebieden is vaak een vergunning op grond van de Omgevingswet (Ow) nodig. De hoofdvraag is of er een kans op significant negatieve gevolgen bestaat. Dat is het geval als op grond van objectieve gegevens niet valt

uit te sluiten dat het project significante gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het gebied. Op deze vraag zijn twee antwoorden mogelijk:

- ♣ Wanneer uit een voortoets kan worden afgeleid dat als gevolg van een project geen significant negatieve effecten op een Natura 2000-gebied optreden betekent dit dat geen vergunning op grond van de Wet Natuurbescherming nodig is. Wel geldt altijd de specifieke zorgplicht voor Natura 2000-gebieden (art. 11.6 Bal).
- ♣ Er is kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening (artikel 5.1 lid 1) aan de orde is. Omdat er kans op een significant negatief effect bestaat, is een passende beoordeling vereist (artikel 16.53c). Uit dit onderzoek, waarbij ook cumulatieve effecten moeten zijn meegenomen, kan blijken (1) dat er geen kans is op een negatief effect. In dat geval wordt de vergunning verleend. Ook kan blijken dat (2) er kans is op een aanvaardbaar negatief effect. In dat geval wordt de vergunning verleend onder voorschriften/beperkingen. Wanneer de gevolgen (3) inderdaad significant blijken te kunnen zijn moet aangetoond worden dat er geen alternatieven zijn, dat er een dwingende reden van groot openbaar belang is en dat voorzien is in compensatie.

De aanvrager moet in de vergunningaanvraag zijn belang bij het verlenen van de vergunning motiveren. Binnen acht weken na datum van ontvangst wordt beslist of de vergunning verleend wordt, of dat de termijn eenmalig met zes weken wordt verlengd (enkelvoudige aanvraag). Bij een meervoudige aanvraag met daarin een flora- en fauna-activiteit kan advies en instemming nodig zijn. In dat geval kan de reguliere procedure verlengd worden met 4 weken. Ook kan sprake zijn van een uitgebreide procedure (beslistermijn 6 maanden en de mogelijkheid tot verlenging met redelijke termijn) bij bijvoorbeeld een enkelvoudige Natura 2000-activiteit of bij een meervoudige aanvraag met daarin een Natura 2000-activiteit.

